

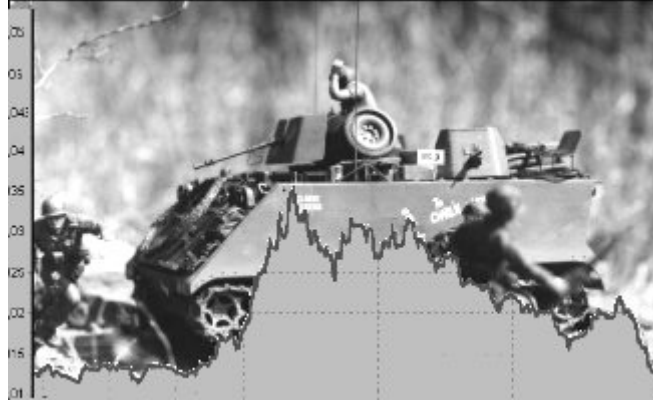
Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 11 SAYI: 58 Kasım-Aralık 2000

*Yaşasın Napoléon!
Yaşasın Sosisler!
[Oligarşinin Adam Satın Alma Politikası]*

“Adnan Çoker'lere Saygı”!

*“Alo...
Bilgi Üniversitesi mi?”*

*Menkul Kıymetler Borsası
Kazandırmaya Devam Ediyor!*

“Krizle Kan Bulaştı”

*Türkiye ve Dünya Ekonomisindeki
Son Gelişmeler*

*Kurtuluş Cephesi'nden
Çağrı*

- YAŞASIN NAPOLÉON!
YAŞASIN SOSİSLER!
[OLİGARŞİNİN
ADAM SATIN ALMA
POLİTİKASI] 4
- Emperyalizmin ve oligarşinin kendi çıkarları doğrultusunda hareket edecek kişileri satın almasının ülkemiz somutundaki uygulamalarını irdeleyen bir yazı.
- “ADNAN ÇOKER’LERE
SAYGI”! 15
- Bir resim sergisinde Hülya Avşar’la “paparazi”lik olan ressam Prof. Dr. Adnan Çoker olayı.
- “ALO ...
BİLGİ ÜNİVERSİTESİ Mİ?” 19
- Eğitim ve öğretimin “özelleştirilmesi”yle birlikte başlayan “özel üniversite”lerden Bilgi Üniversitesi’nin üzerinde yükseldiği temelleri ele alan bir yazı.
- MENKUL
KIYMETLER BORSASI
KAZANDIRMAYA
DEVAM EDİYOR! 22
- Ve her zaman olduğu gibi, “globalizm” dünyasında borsa kazandırmaya devam ediyor...
- “KRİZE KAN BULAŞTI” 30
- İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’nda yaşanan son krizin sonuçlarından biri.
- TÜRKİYE VE DÜNYA
EKONOMİSİNDEKİ
SON GELİŞMELER 31
- Kasım ayı sonunda Türkiye ekonomisinde ortaya çıkan gelişmelerin emperyalist sistemin bütünündeki ekonomik buhranla bağlantıları ve gelişme dinamikleri.
- KURTULUŞ CEPHESİ’NDEN
ÇAĞRI 38
- Kurtuluş Cephesi’nin halkın katkılarına ilişkin olarak açtığı kampanya bildirisi.

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:

Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Bu sayı İLKER Matbaası’nda
basılmıştır.

Baskı Tarihi: 2 Aralık 2000

Ederi: 500.000 TL.

5 DM - 15 Ffr.

5 Sfr. - 6 NG

Abone Ederi:

10 Sayı 70 DM

15 Sayı 100 DM

Eğer işçiler, *hangi sınıfları etkiliyor olursa olsun*, zorbalık, baskı, zor ve suistimalin her türüsüne karşı tepki göstermede eğitilmemişlerse, ve işçiler bunlara karşı, başka herhangi bir açıdan değil de, sosyal-demokrat açıdan tepki göstermede eğitilmemişlerse, işçi sınıfı bilinci, gerçek bir siyasal bilinç olamaz. Eğer işçiler, öteki toplumsal sınıfların *herbirini, entellektüel*, manevi ve siyasal yaşamlarının *bütün* belirtilerinde gözleyebilmek için somut ve her şeyden önce güncel siyasal olgular ve olaylardan yararlanmasını öğrenmezlerse; eğer materyalist tahlil ve ölçütleri, nüfusun *bütün* sınıflarının, tabakalarının ve gruplarının yaşam ve eylemlerinin bütün yönlerine pratik olarak uygulamayı öğrenmezlerse, çalışan yığınların bilinci, gerçek bir sınıf bilinci olamaz. Kim, işçi sınıfının dikkatini, gözlemine ve bilincini, tamamıyla ya da hatta esas olarak işçi sınıfı üzerinde yoğunlaştırıyorsa, böylesi, sosyal-demokrat değildir; çünkü, kendini iyi tanıyabilmesi için, işçi sınıfının, modern toplumun *bütün* sınıfları arasında karşılıklı ilişkiler konusunda tam bir bilgi, sadece teorik bilgisi değil, hatta daha doğru olarak ifade edelim; teorik olmaktan çok, siyasal yaşam deneyimine dayanan pratik bilgisi olması gerekir. Bu nedenle yığınları siyasal harekete çekmek için en geniş uygulanabilirliğe sahip araç olarak ekonomistlerimizin va'zettikleri iktisadi mücadele kavramı, pratik sonuçları bakımından çok zararlı ve gericidir. Bir sosyal-demokrat haline gelebilmesi için, işçi, toprakbeyi ile papazın, yüksek memur ile köylünün, öğrenci ile serserinin iktisadi niteliği ve toplumsal ve siyasal özellikleri konusunda açık-seçik bir fikre sahip olmalıdır; onların güçlü ve zayıf yanlarını bilmelidir; **her sınıf ve tabakanın kendi bencil özlemlerini, kendi gerçek "iç yapısını" gizlemek için kullandığı bütün parlak sözlerin ve safsataların anlamını kavramalıdır; belirli kurumların ve yasaların yansıttığı şu ya da bu çıkarların neler olduğunu ve bu yansıtmanın nasıl olduğunu anlamalıdır.** Ama bu "açık-seçik tablo", herhangi bir kitaptan edinilemez. İşçi, bunu, ancak canlı örneklerden, belirli bir anda çevremizde olup bitenlerin, herkesin üzerinde konuştuğu ya da birisinin fısıldadığı şu ya da bu olayda, rakamlarda, mahkeme kararlarında vb. belirenin sıcağı sıcağına teşhirinden edinebilir. Bu kapsamlı siyasal teşhirler, yığınları devrimci eylem bakımından eğitmenin zorunlu ve *temel* bir koşuludur.

Yaşasın Napoléon! Yaşasın Sosisler! [Oligarşinin Adam Satın Alma Politikası]

İnsanlık tarihinde sınıfların ortaya çıkmasından günümüze kadar en sık görülen olgulardan birisi, egemen sınıfların, kendi egemenliklerine karşı mücadele eden sınıf ve tabakaların içinden kendilerine hizmet edecek kişileri “kendi saflarına çekmeleri”, yani “satın almaları”dır.

Okullarda okutulan tarih kitapları açılıp bakıldığında en sıkça karşılaşılan konunun “düşman saflarından adam satın alma” olduğu hemen görülecektir. Aynı tarih kitaplarında pek çok yenilgi ya da zafer, “kendi saflarından” ya da “düşman saflarından” satın alınanların yol açmış olduğu bir sonuç olarak işlenmektedir.

Sözcüğün günlük dildeki tam karşılığı olarak “**ihamet**”, kralların ve bireylerin tarihi olarak tarihi tanımlayan tarih yazımında, hemen hemen tüm tarihsel olaylarda neredeyse başat ve belirleyici bir olgu olarak işlenirken, roman, şiir vb. edebiyat ürünlerinde ve televizyon dizi ve filimlerinde “gerilim” unsuru olarak aynı niteliklere sahiptir.

Sınıf mücadeleleri tarihinin ilk kaydettiği köle ayaklanması olarak ortaya çıkan Spartaküs isyanının Romalılar tarafından bir kısım isyancı kölelerin “satın alınması”yla yenilgiye uğratılmasından sonraki tarihte “ihamet”in belirleyici nedeni olarak gösterilen “düşman tarafından satın alınma” olgusunun sistematik hale gelişi burjuvaziyle birlikte başlamıştır.

Para-sermayenin gelişimi ve egemenliğinin sınıfı olarak burjuvazinin tarih sahnesine çıkışıyla birlikte “adam satın alma”, toplumsal sistemin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Kapitalizmin ilk geliştiği ve egemen olduğu ülke olarak **İngiltere**, burjuvazinin “adam satın alma” uygulamalarının bir yönü ve yasal bir uygulama olarak kabul edil-

diği ilk ülke olmuştur. “**Uzlaşma geleneği**”nin vatani olarak gösterilen İngiltere tarihine bakıldığında, “uzlaşma”nın burjuvazinin feodal-leri para ile satın almasıyla sağlanan bir sonuç olduğu hemen görülecektir.

“*Komünist Manifesto*”da İngiltere ve Almanya’daki “adam satın alma” uygulamaları şöyle ortaya konulmaktadır:

“... siyasal uygulamada, işçi sınıfına karşı alınan bütün zor önlemlerine katılırlar; ve günlük yaşamda, bütün tumturaklı sözlerine karşın, sanayi ağacından düşen altın elmaları toplamak ve doğruluğu, sevgiyi ve onuru, yün, şeker pancarı ve içki ticareti ile trampa etmek için her şeye boyun eğiyorlar.

Bu, esas olarak, toprak aristokrasisinin ve ağalarının malikanelerinin büyük bir kısmını kendi hesaplarına kalyanlarına işlettikleri ve dahası, bunların büyük pancar şekeri ve içki imalatçıları oldukları Almanya için geçerlidir. Daha varlıklı olan İngiliz aristokrasisi henüz bu kadar düşmemiştir; ama onlar da, azalmakta olan rantların yarattığı açığı unvanlarını az çok karanlık anonim şirketlerin kurucularına ödünç vererek kapatmanın yolunu biliyorlar.”^[1]

Marks, Fransa’da 2 Aralık 1851’de “yasal cumhurbaşkanı” Louis Bonaparte’in gerçekleştirmiş olduğu askeri darbe öncesinde ordunun üst kademelerinin nasıl satın alındığını şöyle anlatmaktadır:

“10 Aralık derneği, Bonaparte’in nizami orduyu büyük bir 10 Aralık der-

[1] Marks-Engels, *Komünist Manifesto*

neğine çevirmeyi başarıncaya kadar, onun özel ordusu olarak kalacaktı. Bonaparte, Ulusal Meclisin uzatılmasından kısa bir süre sonra, bu doğrultuda bir girişimde bulundu; bu iş için de, az önce meclisten kopardığı paradan yararlandı. Bir kaderci olarak, insanın, özellikle de askerin karşı duramayacağı bazı üstün güçler olduğuna inanmıştı. Bu güçler arasında, en başta puro ve şampanyayı, soğuk kümes hayvanları etlerini ve sarmısaklı sosisleri sayıyordu. Onun için, subayları ve assubayları, Elysée sarayının salonlarında, puro ve şampanya, soğuk kümes hayvanları etleri ve sarmısaklı sosisler sunarak ağırlamaya başladı.” [1]

Louis Bonaparte'ın bu “üstün güçleri”yle yürüttüğü adam satın alma politikası, bu dönemde askerlerin attıkları şu sloganla simgeleşmiştir:

“Vive Napoléon!

Vivent les saucissons!” [2]

19. yüzyılda burjuvazinin “adam satın alma” uygulamalarının en tipik ülkesi Almanya olmuştur. Aşağıdan yukarı demokratik devrimin tamamlanmadığı Almanya’da, ulusal birlik “yukardan aşağıya” oluşturulmuştur. Feodalizmden kapitalizme “Juncker tipi geçiş” olarak da tanımlanan bu olgu, **burjuvazinin feodal egemen sınıflarla uzlaşmasını** ifade eder. 20. yüzyılda, hemen tüm geri-bıraktırılmış ülkelerde yaygın biçimde uygulanan bu yöntem, feodal egemen sınıfın bazı unsurlarının **burjuvalaştırılmasına** dayanmaktadır.

Engels, “*Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*” yapıtında tarihsel olarak “adam satın alma” uygulamalarını ve bunun kapitalizm koşullarındaki durumunu şöyle ortaya koymaktadır:

“Tarihin tanıdığı devletlerin çoğunda, yurttaşlara verilen haklar, ayrıca **servetlerine göre** değişmişlerdir; bu olgu, devletin, mülksüz sınıfa karşı korunmak için, bir mülk sahibi sınıf örgütü olduğunu açıkça gösterir. Atina ve Roma’da, servete göre kurulmuş sınıflar için, daha o zaman, durum buydu. Siyasal gücün, toprak mülkiyetine göre, hiyerarşik olarak düzenlendiği ortaçağ devletinde durum buydu. Modern temsilî devletlerde, seçimlere katılabilmek

için belirli bir vergi ödenmesinde de durum budur. Bununla birlikte, servet ayrımının bu siyasal kabulü, hiç de işin özü değildir. Tersine, bu, devletin gelişmesinde aşağı bir dereceyi gösterir. Modern toplumsal koşullarımız içinde gitgide kaçınılmaz bir zorunluluk durumuna gelen, ve proletarya ile burjuvazi arasındaki son kesin savaşın, ancak kendi çerçevesinde sonuna kadar götürülebileceği devlet biçimi olan **demokratik cumhuriyet**, bu en yüksek devlet biçimi, servet ayrımlarını artık resmen tanımaz. Zenginlik, demokratik cumhuriyette, gücünü, **dolaylı**, ama o kadar da güvenli bir biçimde gösterir. Bir yandan, Amerika’nın klasik örnek sunduğu, **memurların düpedüz rüşvet yemesi**, öbür yandan, **hükümetle borsa arasındaki ittifak** biçimi altında; **bu ittifak, devlet borçları ne kadar çok artar, ve hisse senetli şirketler, yalnızca ulaştırmayı değil, üretimin kendisini de ellerinde ne kadar çok toplar ve böylece borsada ne kadar merkezi bir durum kazanırlarsa, o kadar kolay gerçekleşir.** Amerika dışında, bunun çarpıcı bir örneğini yepyeni Fransız Cumhuriyeti verir, ve namuslu İsviçre de, bu alanda geride kalmaz. Ama, İngiltere bir yana, genel oy hakkının, Bismarck ya da Belichröder’den hangisinin daha yüksek bir duruma yükselttiği belli olmayan yeni Alman İmparatorluğu, hükümetle borsa arasındaki bu kardeşçe ittifak için, demokratik bir cumhuriyetin [hiç de -ç.] zorunlu olmadığını kanıtlar.” [3] (abç)

Engels’in ifade ettiği gibi, tarihsel olarak, **devlet, “mülksüz sınıfa karşı korunmak için, bir mülk sahibi sınıf örgütü”** olarak ortaya çıkmıştır. İnsanlık tarihinin kapitalizm öncesi evrelerinde, devlet, doğrudan **servet ayrımının** politik kabulü üzerinde yükselmiştir.

Kapitalizm koşullarında ise, bir devlet biçimi olarak demokratik cumhuriyet, Engels’in ifade ettiği gibi, “*servet ayrımlarını resmen tanımaz*”. Ancak “*zenginlik, demokratik cumhuriyette, gücünü, dolaylı, ama o kadar da güvenli bir biçimde gösterir*”. Yine de, burjuvazinin egemenliği için demokratik cumhuriyet bir zorunluluk olmadığı gibi, adam satın

[1] K. Marks, *Louis Bonaparte’in 18 Brumaire’i*, Seçme Yapıtlar, Cilt: I, s: 532

[2] Yaşasın Napoléon, Yaşasın Sosisler!

[3] Engels, *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*, Seçme Yapıtlar, Cilt: III, s: 401-402

alabilmesi için gerekli "ittifaklar"ın kurulması için de zorunlu **değildir**. Dolayısıyla, ülkemiz somutunda açık biçimde görüldüğü gibi, 12 Eylül askeri darbesi koşullarında "hükümet ile borsa arasındaki ittifak" çok daha kolay kurulabilmiştir.

Lenin, bu durumu şöyle ifade eder:

"... kapitalizm demokrasiyle nasıl uzlaşır? Sermayenin mutlak kudretini dolaylı yoldan yürüterek. Bunun iki ekonomik yolu vardır: 1° Doğrudan rüşvet; 2° hükümet ile hisse senetleri borsası arasında ittifak." [1]

Bu yollarla, burjuvazi, genel oya dayalı demokratik cumhuriyetlerde bile kendi egemenliğini, "para gücüne dayalı egemenliğini" kolayca sürdürür. Lenin'in sözcükleriyle söylersek, "*meta üretimi, burjuvazi ve para gücü egemen olunca, hangi hükümet, hangi demokrasi olursa olsun, (doğrudan ya da hisse senetleri borsası yoluyla) rüşvete ulaşılabilir.*" [2]

İşte burjuvazinin ve paranın gücüyle birlikte gelişen ve yaygınlaşan "rüşvet", burjuvazinin adam satın alma politikasının maddi temelini oluşturur. Burjuvazi, "para gücüyle", yani ekonomik gücüyle, kendi egemenliğini sürdürmek amacıyla, tüm toplumsal sınıflar içinden "adam satın almak" durumundadır.

Feodalizmden kapitalizme devrimci tarzda, yani aşağıdan yukarıya burjuva demokratik devrimle geçişin sağlanamadığı tüm ülkelerde, burjuvazi büyük bir "uzlaşma" örneği ortaya koyarak, feodal sınıfların bir kısmını "satın alarak", burjuvalaştırarak, kendi saflarına çekerken, diğer kesimlerini süreç içinde mülksüzleştirerek tasfiye eder. "Yukardan aşağıya demokratik devrimin tamamlanması" olarak tanımlanan bu süreç, burjuvazinin feodal egemen sınıflarla kurduğu ittifakta somutlaşır.

Burjuvazinin "adam satın alma politikası", sadece feodal sınıflara karşı kullanılan bir politika değildir. Gerek kendi sınıfı içindeki çelişkiler, gerek halk sınıflarıyla olan çelişkisi, hemen tüm toplumsal sınıflar içinde "para gücüyle" adam satın alma politikasının yürütülmesini zorunlu ve gerekli kılar.

Emperyalist-kapitalist ülkelerde sanayi sermayesi ile banka sermayesinin birleşerek mali-sermaye halini almasıyla birlikte, mali sermaye kendi dışındaki tüm burjuva ve halk sınıflarına karşı "adam satın alma politikasını" en geniş ölçekte uygulamayı sürdürür. Bir başka deyişle, burjuvazinin gücü arttıkça, doğrudan ya da borsa aracılığıyla rüşvet verecek adam satın alma politikası daha da yaygınlaşır. Günümüzde "globalleşme" söyleminde ifadesini bulan "adam satın alma"nın yaygınlığı, doğrudan mali-sermayenin ekonomik gücünün olağanüstü artışıyla bağlantılıdır.

Gerek emperyalist-kapitalist ülkelerde, gerekse bizim gibi geri-bıraktırlmış ülkelerde uluslararası mali-sermayenin "karşı konulamaz gücü", sermaye birikiminin ulaştığı düzeyle birlikte ortaya çıkmıştır. Özel sermaye birikiminin göreceli olarak daha az olduğu bir evrede, büyük sermaye gerektiren yatırımlar, hemen her zaman devlet tarafından gerçekleştirilmişken, günümüzde, sermaye birikiminin gelmiş olduğu düzeyde bağlı olarak, özel sermaye tarafından gerçekleştirilebilir boyutlara ulaşmıştır. Bu gelişmenin somut ifadesi ise "**özelleştirme**" olmaktadır.

Alt yapı yatırımlarının (ulaşım, haberleşme, enerji vb. yatırımlar) artan oranda "özelleştirilmesi", para-sermaye birikiminin ulaştığı düzeyden kaynaklanmaktadır. Böylece, özel sermaye, salt üretim ve tüketim malları alanlarında faaliyet göstermekten öteye geçerek, toplumsal yapının her alanında faaliyet gösteren ve bu alanları mutlak biçimde denetimi altına alan bir güce ulaşmıştır. Daha düne kadar, "kamu yatırımları" ile kıyaslandığında daha sınırlı istihdam olanaklarına sahip olan özel sermaye, bu gelişime paralel olarak, istihdam alanında da birincil hale gelmiştir. Geçmişe göre, özel sermayenin "kamu"ya göre çok daha fazla kişiye iş verebilir duruma gelmesi, aynı zamanda **toplumsal ilişkiler alanında** daha fazla belirleyici konuma gelmesine yol açmıştır. "Globalizm" söyleminde ifade edildiği gibi, **devletler**, ekonomiden "elini çekmekte", ekonomik olarak "küçülmekte" ve dolayısıyla güçsüzleşmektedir. Aynı söylemde ifade edildiği gibi, **devlet, kendi asli fonksiyonlarına geri dönmektedir**. Bu fonksiyonlar da, "güvenlik ve savunma" alanları olarak ortaya çıkmaktadır. Böylece, **devlet**, ekonomik alandan çekilirken, "güvenlik ve savunmayla" sınırlı işlevlerle sınırlandırılırken, sözcüğün tam anlamıyla, **zor aygıtı** olma fonksiyonu alabildiğine **güçlendirilmektedir**. "Globalistler"in "devletin küçülmesi", "ulusal-devletin işlevini yitirmesi" söylemlerinin gizleme-ye çalıştığı gerçek de budur.

Günümüzde uluslararası sermaye birikiminin ulaştığı düzey, özel sermayenin ekonomik ve toplumsal yaşamın her alanın-

[1] Lenin, *Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm*, s: 54

[2] Lenin, *age*, s: 54

da, geçmişle kıyaslanmayacak ölçüde egemen olmasını sağlamıştır. Bu gelişme, burjuvazinin “adam satın alma politikası”nın doğrudan kendisi tarafından ve kendi kurumları aracılığıyla gerçekleştirilmesini gündeme getirmiştir. Daha düne kadar, pekçok alanda devlet ve devlet olanakları kullanılarak gerçekleştirilen “adam satın alma” uygulamaları, artık özel sermayenin bizzat kendisi tarafından yerine getirilmektedir.

Uluslararası sermaye birikiminin günümüzde ulaştığı düzey, uluslararası tekeli sermayenin gücünü olağanüstü boyutlara ulaştırmıştır. Kimilerinin “uluslar-üstü” olduğunu iddia ettikleri emperyalist-kapitalist ülkelerin tekeli sermayelerinin bu olağanüstü büyümesi, ekonomik alandan devletin artan oranda geri çekilmesini sağlarken, aynı yerlerin tekeli sermaye tarafından doldurulmasını getirmektedir. Bu gelişme, tekeli sermayenin, düne kadar devlet kadrosu olarak çalışan insanları “kendi” çalışanı haline getirmesi sonucunu doğurmuştur. Ülkemiz somutundaki söylemle ifade edersek, **“kamu emekçileri”**nin sayısı giderek azalmakta, özel sektörde çalışan “kamu emekçileri”nin sayısı artmaktadır. Böylece, daha düne kadar “kamu emekçisi” olarak **“kamu çıkarlarının savunucusu”** durumunda bulunanlar, bugün **“özel sektörün çıkarlarının savunucusu”** haline gelmişlerdir. Özellikle **kent küçük-burjuvazisinin ve aydınlarının bilinçlerinde meydana gelen değişimin** maddi temeli burada yatmaktadır.

Emperyalizmin ve oligarşinin “adam satın alma politikası”, tüm tarihsel süreçlerde görüldüğü gibi, “karşı tarafın”, korku, baskı, şiddet vb. yöntemlerle sindirilmesiyle ya da işsizlik, açlık vb. yollarla yaşam koşullarının bozulmasıyla birlikte uygulanmaktadır. Bir başka deyişle, “satın alma” eylemi, öncelikle satın alınacak kişinin “satın alma” koşulları içinde bulunmasını gerekli kılar.

“Kamu emekçileri” olgusunda olduğu gibi, bireylerin işsiz kalma olasılıkları ya da doğrudan işlerini yitirmeleri, o güne kadar “kamu çıkarlarının savunucusu” bireyin, “özel çıkarlarının savunucusu” haline gelebilmesi için önkoşul durumundadır. T. Özal döneminde çıkartılan “sözleşmeli personel” uygulaması, ülkemiz somutunda “kamu çalışanları”nın “özelleştirilmesi”nin ilk adımını oluşturmuştur. Böylece daha yüksek maaş ya da işsiz kalma korkusu, pek çok küçük-burjuvanın “saf değiştirmesini” sağlamıştır.

Amerikan emperyalizminin “demokrasi projesi” bağlamında ortaya çıktığı gibi, mev-

cut düzene karşı politik tutum içinde bulunanların, devletin baskı ve şiddet uygulamalarıyla yüzyüze bırakılmanın yanında, her türlü geçim araçlarından yoksun bırakıldığı **askeri darbe dönemi sonrasında** bireylerin “satın alınması” için uygun bir zemin oluşturmuştur. Ülkemiz somutunda, 12 Mart ve 12 Eylül askeri darbelerinde açıkça görüldüğü gibi, illegal devrimci örgütler ve örgüt üyeleri oligarşinin **askeri zoruyla** etkisizleştirilirken, tüm legal faaliyetler yasaklanmış ve bu faaliyetler içinde bulunmuş olanlar **işlerinden çıkartılmışlardır**. Özellikle küçük-burjuva aydın kesimi hedef alan bu uygulama sonucunda, 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası gereğince, binlerce öğretmen ve öğretim üyesi okullardan ve üniversitelerden çıkartılmış; binlerce memur, ya sürgün edilmiş ya da görevden alınmıştır. Toplumun “en iyi beyinleri”, ya cezaevlerinde yıllarca hapis yatmış ya da işsizleştirilerek kendi geçimlerini temin edemez hale getirilmiştir. Ve 1990'lara gelindiğinde, “özel sektör” devreye girerek, bu “en iyi beyinler” “kazanılmıştır”! Paris Komünü'nün yenilgisine ilişkin olarak Marks'ın sözleriyle söylersek **“düşen kaleler zaptedilmediler, ama satın alındılar”**.^[1]

Ülkemiz somutunda bu durumu ve bunun sonuçlarını *Kurtuluş Cephesi*'nin 57. sayısında şöyle ifade etmiştik:

“Devrimci örgütleri, devrimci ideolojiyi, devrimci değerleri, şiddet ve baskıyla da olsa reddeden, onları değersizleştiren ve giderek bireyselleşen bireylerin yaşama ‘hakkı’na sahip oldukları bir kez kabul ettirildikten sonra, sıra T. Özal'ın ‘transformasyon’unun ‘adam satın alma’ uygulamalarına gelmiştir. 1990'lara gelindiğinde, bireysel düzeyde üniversite öğretim üyelerinden devlet memurlarına kadar pek çok ‘yasaklı’ya ‘özel sektör’de iş verilmiştir. Üniversitelerden ‘solcu’ olduğu için atılan ya da ayrılmak zorunda bırakılan profesörler, bu süreçte birer ‘holding profesörü’ haline dönüştürülmüşler ve 1990'ların ortalarından itibaren holding üniversitelerinin “insan kaynağı”nı oluşturmuşlardır. Okullarından atılan ‘solcu’ öğretmenler, önce ‘özel dersane’ öğretmenliğine, oradan da ‘özel okul’ öğretmenliğine terfi etmişlerdir. Hiçbir ‘diploması’ olmayanlar ise, ‘tencere-

[1] Marks, *Fransa'da İç Savaş*, Seçme Yapıtlar, Cilt: II, s: 277

tava pazarlamacılığı'yla işe başlamışlar ve giderek sigorta şirketlerinin pazarlamacılığına terfi etmişlerdir.”

Günümüzde “sponsor”luğun olağanüstü yaygınlığı ve kabul görmesine, “adam satın alma”nın küçük-burjuvazi tarafından olağan, sıradan ve doğal bir olgu olarak kabul edilmesiyle ulaşılmıştır. Artık, şarkıcı ve türkücülerden televizyon yapımcılarına, sinema yönetmenlerine, şairlerden, ressamlardan romancılara hemen herkesin kapı kapı dolaşarak kendisine “sponsor” araması hiç kimseyi şaşırtmamaktadır.

Bilginin paraya çevrilebilir olduğunu ve parayla satılabilirliğini gören küçük-burjuva aydınının “sponsor” peşinde koşuşunun örneklerinin her gün görüldüğü ülkemizde, “sponsor” bulan küçük-burjuva aydınlarının kendi “satın alınmışlıklarını” **doğal ve olağan bir olgu** gibi gösterebilmek amacıyla yaptıkları ise, toplumun ideolojisizleştirilmesi ve depolitizasyon içinde tutulmasının önemli etmeni olmuştur.

Örneğin, Mete Tunçay’ın “başkanlığı”nda Murat Belge’nin “katkılarıyla” “projelendirilen” Tarih Vakfı, ülkemiz tarihinde görülmedik boyutta bir yolsuzluğun, rüşvetin ve satın alınmışlığın kurumu haline gelmiştir.

1991 yılında Tarih Vakfı adıyla faaliyet gösteren “kurum”, Korkut Boratav, Yiğit Gülöksüz, Şükran Soner, Haldun Özen, Ülkü Özen, Orhan Silier, Sönmez Taner, İlhan Tekeli, Zafer Toprak, Tarık Zafer Tunaya, Mete Tunçay, Zafer Üskül’ün oluşturduğu “girişim kurulu”yla işe başlamıştır. “Kurum”, bu tarihteki amacını şöyle ifade etmekteydi:

“Tarih Vakfı, çalışmalarını, toplumumuzda **her türlü şovenizmden uzak bir tarih bilincinin yaygınlaşması**, böylece ülkemiz yurttaşlarının daha zengin ve kapsamlı bir tarihsel perspektif kazanmalarına yardımcı olmak üzere gerçekleştirmektedir.”

Bugün “vakıf”ın amacı şöyle tanımlanmaktadır:

“Tarih Vakfı, toplumumuzda her türlü şovenizmden uzak bir tarih bilincinin yaygınlaşmasını, tarihin bir bilimsel çalışma dalı olarak etkinleşmesini amaçlamaktadır. Tarih Vakfı’nın her türlü etkinliği, en genelde, ülkemiz yurttaşlarının daha zengin ve kapsamlı bir tarih perspektifi kazanmalarına, Türkiye’de karşılıklı anlayış, **barış ve demokrasinin kökleşmesine** yöneliktir. Bu bağlamda, **‘barış için tarih’** ana yaklaşımıyla çalışmalarını yürütür.”

“Barış için tarih”, tarihin belli bir amaç için ele alınmasından ve bu amaca uygun olarak biçimlendirilmesinden başka bir anlama gelmemektedir. Tarih gibi bilimsel bir çalışma alanını, ideolojik olarak (“barış için”) çarpıtmaktan kaçınmayacağını açıkça ilan eden Tarih Vakfı, Engels’in şu sözlerini hiç duymamış gibidir:

“Tarih, bütün tanrıçaların aşağı yukarı en acımasızdır; yalnızca savaşta değil, ‘barışçı’ ekonomik kalkınma dönemlerinde de zafer arabasını arkasında ceset yığınları bırakarak sürer. Biz erkekler ve kadınlar da, ne yazık ki, gerçek bir ilerleme için hemen hemen oransız görünen acılar tarafından zorlanmadıkça, cesaretimizi toplamayacak kadar aptalızdır.” [1]

Bu “Tarih” Vakfı, “barış ve demokrasinin kökleşmesine” yönelik olarak ve “toplumumuzda her türlü şovenizmden uzak bir tarih bilincini yaygınlaştırmak” için “kurum tarihi projeleri” “üretmiştir”. Bu “projeleri”ni şöyle tanıtmaktadırlar:

“Birçok büyük kurum, kendi tarihleri üzerine bilimsel araştırma ihtiyacı içindedir. Bu kurumların kendi içlerinde bu amaçla ciddi bir uzmanlık çalışması yapma olanağına sahip olmadıklarını dikkate alan Tarih Vakfı, uzman ekipler kurarak, bir dizi kuruluşun tarihini yazmaya başlamıştır. 1993’ten bugüne kadar, kendilerine bağlı araştırmacılar ve arşivcilerle Prof. Dr. Mete Tunçay **Milli Piyango İdaresi**’nin, Prof. Dr. Zeki Ankan **TARİŞ**’in, Prof. Dr. Hüsnü Erkan Milli Aydın Bankası’nın, Burhan Oğuz **İstanbul Sular İdaresi**’nin, Prof. Dr. Zafer Toprak **Darüşşafaka**’nın, Prof. Dr. Nuran Yıldırım **Darüla-ceze**’nin, Prof. Dr. Uygur Kocabaşoğlu **SEKA**’nın, Doç. Dr. Gürhan Fişek **Sosyal Sigortalar Kurumu**’nun, Doç. Dr. Murat Güvenç **Emlak Bankası**’nın, Doç. Dr. Halime Doğru **Eskişehir Bankası**’nın, Prof. Dr. Edhem Eldem **Osmanlı Bankası**’nın, Doç. Dr. Nevin Coşar **Demirbank**’ın, Prof. Dr. Fatma Doğruel ve Prof. Dr. Suut Doğruel **Tekel**’in kurum tarihi çalışmalarını tamamladılar. Halen Doç. Dr. Halil Berktaş ve Metin Berke yönetiminde bir ekip **İnterbank**’ın (eski Selanik Bankası), Prof. Dr. Emre Dö-

[1] Engels, 24 Şubat 1893 tarihli Danielson’a mektup. Akt. E. H. Carr, *Tarih Nedir?*, s: 95-86, İletişim Yay.

len yönetimindeki bir ekip **Aslan Çimento**'nun, Doç. Dr. Sabri Yetkin'in yönetimindeki bir ekip **Egebank**'ın, Prof. Dr. Uygur Kocabaşoğlu yönetiminde uzman akademisyenlerden oluşan bir ekip **İş Bankası**'nın, Prof. Dr. Ercan Eren yönetimindeki ekip, **Efes Pilsen**'in, Prof. Dr. Ali Atif Bir'in danışmanlığında **Cenajans**'ın, kurum tarihinin araştırma ve yazım çalışmalarını yürütmektedirler."

Görüldüğü gibi "büyük kurumların, kendi tarihleri üzerine bilimsel araştırma" ihtiyaçları, birçok prof., doç., dr. sıfatlı kişiler tarafından karşılanmıştır. 1993 yılından itibaren "uzman ekiplerle" "tarih"leri yazılan "büyük kurumlar", "**kamu kuruluşları**" ile başlamakta ve zaman içinde "**özel şirketler**"e dönüşmektedir. Sırayla izlendiğinde, Tarih Vakfı'nın "tarihini yazdığı" kamu kuruluşları ve özel şirketlerin ilk **ortak noktası**, tamamına yakınının, şu ya da bu biçimde **yolsuzluk ve rüşvet** olaylarında yer almış "kuruluşlar" olmasıdır.

Anımsanacağı gibi, **İstanbul Sular İdaresi**, tam adıyla İstanbul Sular ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ), 1993 yılında Ergun Göknel'in "boşanma davası"yla ortaya çıkan büyük bir yolsuzluk olayına sahne olmuştur. Ergun Göknel, SHP'nin İstanbul belediye başkanlığını kazandığı 1989 yerel seçimlerinden sonra İSKİ genel müdürlüğüne getirilmiştir. 1993 yılına kadar Ergun Göknel, pekçok "kuruluştan", kendi adına ve SHP adına milyarlarca rüşvet almıştır. Olayın en önemli yanı, Taksim-4. Levent arasında yapılacak olan metro inşaatında tek yetkili kurumun İSKİ olmasıdır. İSKİ tarafından yapılan ihale sonucunda, metronun inşasının bir bölümü **Doğuş, Enka ve Garanti-Koza** grubuna, diğer bölümü **Tekfen**'e verilmiştir.

Tarih Vakfı'nın "tarih yazdığı" diğer "kamu kuruluşları" arasında yer alan Emlak Bankası ve Sosyal Sigortalar Kurumu'nun nasıl talan edildiğini bugün bilmeyen yok gibidir.

"Özelleştirme" uygulamalarıyla birlikte "devletin küçülmesi" Tarih Vakfı'nı da etkilemiş görünmektedir. Kamu kuruluşlarının tarihinden "özel sektöre" sıçrayan Tarih Vakfı'nın ilk müşterileri **Eskişehir Bankası, Osmanlı Bankası, Demirbank, İnterbank** olmuş ve bankacılık sektöründen sanayiye geçerek **Aslan Çimento, Efes Pilsen**'in tarihi "yazılmış" ve ardından **Egebank** ile **Cenajans** gelmiştir.

"Kendilerine bağlı araştırmacılar ve arşivciler"le Doç. Dr. Nevin Coşar'ın "tarih yazdığı" **Demirbank**, 1993 yılında Cingilloğlu ailesine satılmıştır. Cingilloğlu ailesi, Kırgızistan,

Kazakistan, Bulgaristan ve Romanya'da şubeler açan Demirbank yanında Kayseri bölgesindeki elektrik dağıtım şirketinin de sahibidir. Tarih Vakfı ile kurdukları ilişkiden mi, yoksa Kayseri ile olan ailevi ve ticari ilişkilerinden mi olduğu kesin olarak belli olmasa da, Cingilloğlu ailesinin en büyük övünçleri "**Fatih Geleceğimizin Çocukları Vakfı**"dır. Bu "vakıf" Şımak'da okul yaptırmış ve Şımaklı çocukları "ilk kez" İstanbul'un "yeşili" ve Duygu Asena'sıyla tanıştırmıştır.

Bunun yanında, "Demirbank ve TÜBİTAK Bilim Kurulu'nun çağrısıyla kurulmuş bulunan Bilimsel ve Teknik Araştırma Vakfı (BİTAV) işbirliği ile Mart 1999'da 12 Güneydoğu Anadolu ilinde" "Etkileşimli Eğitimle Sınava Doğru Projesi" hazırlanmış ve "bu proje II. Ordu Komutanlığı, Olağanüstü Hal Valiliği ve il valiliklerinin desteği ile" yürütülmüştür.

Tarih Vakfı'nın "tarih yazdığı" Osmanlı Bankası ise, Osmanlı İmparatorluğu'nun **dış borçlarının tahsili amacıyla** Fransa ve İngiltere tarafından kurulmuş bir ipotek ve haciz bankasıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nun sömürgeleştirilmesi sürecinin en önemli halkasını oluşturan Osmanlı Bankası, Tarih Vakfı'nın yazdığı "tarih"te şöyle tanıtılmaktadır:

"Türkiye'nin yaşayan en eski bankası olan Osmanlı Bankası, 1856'da İngiliz ortaklar ile İngiltere'de kurulmuş, daha sonra, 1863 yılında Fransız, İngiliz ve Osmanlı Devleti'nin de bulunduğu Türk hissedarlarca Bank-ı Osmani-i Şahane adı altında özel bir ferman ile çok ortaklı hale gelmiştir. Sultan Abdülaziz tarafından imzalanan bu özel ferman Osmanlı Bankası'na imparatorluk toprakları üzerinde banknot ihraç etme imtiyazını da sağlamaktaydı. Banka 1874 yılında Merkez Bankası görevini üstlendi. Türkiye'de bankacılık mesleği norm ve standartlarının kurulmasında önemli görevler üstlenen Osmanlı Bankası, kuruluşundan itibaren Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yatırımlarında kaynak sağlama konusunda önemli katkılarda bulundu."

1952-1996 arasında Paribas grubunun elinde bulunan Osmanlı Bankası, bu tarihten sonra Garanti Bankası'na ait **Clover Investment** tarafından satın alınarak **Ayhan Şahenk**'e ait **Doğuş Grubuna** geçmiştir.

"Tarih yazılan" diğer bankalardan İnterbank, **Cavit Çağlar**'a ve Eskişehir Bankası (Esbank) **Zeytinoglu** ailesine ait olup, her ikisi de Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiş **batık** bankalardır.

“Tarih yazılan” sanayi kuruluşlarından Aslan Çimento, “özelleştirme”yle Fransız **Lafarge** şirketine satılmış ve adı Lafarge Aslan Çimento olmuştur. Lafarge şirketinin yaptığı en önemli inşaatlar ise, Atatürk Kültür Merkezi, Çubuk Barajı, Boğaziçi ve Fatih Köprüleri, Tuzla Tersanesi, Sabancı Center, Nuh Çimento Fabrikası’dır.

Tarih Vakfı’nın “tarih yazdığı” diğer sanayi kuruluşu ise **Efes Pilsen**’dir.

12 Mart askeri müdahalesi Efes Pilsen’in tarihinde önemli bir evreyi temsil eder. 12 Mart döneminde yürütülen depolitizasyon, 12 Eylül döneminde olduğu gibi, insanları birahanelere yönlendirmiş ve bu işten en kârlı çıkan Efes Pilsen olmuştur.

Efes Pilsen, Anadolu Holdinge aittir. Son yılların moda deyimiyile, **Anadolu Grubu**’na aittir. Kendi tarih verilerine göre, “temelleri 1950’li yılların başlarında **Yazıcı** ve **Özilhan** ailelerince atılan Anadolu Grubu, ağırlıklı olarak **bira ve meşrubat, otomotiv, finans, kalem ve kırtasiye** sektörlerinde faaliyet göstermektedir”. Kayserili Özilhan ile Nevşehirli Yazıcı ailelerine ait olan grup, Efes Pilsen’in yanında **Coca-Cola**’nın Türkiye dağıtımıcısı, Isuzu, Honda, Lada ve KIA otomobilleri ile Alman Faber-Castell kalem ve kırtasiye şirketinin Türkiye ortağıdır. Tüm diğer işbirlikçi burjuvalar gibi, Anadolu Grubu, Abank’ın (Alternatifbank A. Ş.) sahibidir. Kendisini “Anadolu yıldızı” olarak adlandıran grubun son yıllardaki yatırımları ağırlıklı olarak “Türki cumhuriyetler”e kaydırılmıştır. Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Azerbaycan’da Coca-Cola fabrikaları kuran Anadolu Grubu, tüm Kayserili “işadamları” gibi “Türki cumhuriyetler”e büyük “ilgi” göstermektedir.

Tarih Vakfı’nın son müşterileri ise Yahya Murat Demirel’in **Egebank**’ı ile “mafyanın reklam şirketi” olmakla ünlü **Cenajans**’dır. Ve bugün herkesin bildiği gibi, gerek Egebank’ın sahibi Yahya Murat Demirel, gerekse Cenajans’ın sahibi Mehmet Nail Keçeli “çıkarcı amaçlı suç örgütü mensubu olmak ve Egebank’ı aracı kılmak suretiyle dolandırmak”tan tutuklanmışlardır.

Görüldüğü gibi, “kendi tarihleri üzerine bilimsel araştırma ihtiyacı içinde” bulunan “birçok büyük kurum”un “tarihini” yazan Tarih Vakfı’nın tüm müşterileri dolandırıcılar, rüşvetçiler, soygunculardır. Ancak Tarih Vakfı’nın müşterilerinin bu ortak özellikleri yanında bir başka ortak özellikleri daha vardır: **Türk milliyetçiliği**.

İşte “her türlü şovenizmden uzak bir tarih bilincini yaygınlaştırma” iddiasındaki Tarih

Vakfı’nın yazdığı “tarih” böylesine milliyetçi ve şovenist işbirlikçi burjuvaziye aittir.

Tarih Vakfı’nın kendi yayımına göre 1998/1999 yılları arasında “Tarih Vakfı projelerinin destekleyicileri” (moda deyimle “sponsorları”) ise şöyle sıralanmaktadır:

Başbakanlık Tanıtma Fonu,
Eximbank,
Finansbank A. Ş.
Friedrich Ebert Vakfı
Körber Vakfı,
Rockefeller Vakfı,
İpragaz A. Ş.
Kalkınma Bankası,
Kent Gıda
Osmanlı Bankası,
The United States Information Service
Banvit.

Tarih Vakfı’nın “değerli” yayınlarının “sponsorluk”ları ise şunlardır:

Pamukbank,
Mavi Jeans,
Escort Net,
American Home Sigorta,
Beko,
Lumina Aydınlatma,
Raks New Media,
Reuters ajansı,
THY,
Lufthansa,
The United States Information Service.

Tarih Vakfı’nın bu “sponsorlar” listesinde ilk göze çarpanlar **Friedrich Ebert Vakfı, Körber Vakfı, Rockefeller Vakfı** ile **The United States Information Service** olmaktadır.

Tarih Vakfı’nın **Alman Friedrich Ebert Vakfı** ile gerçekleştirdiği “ortak” projelerin bazıları şunlardır:

- Önde Gelen Sivil Toplum Kuruluşları Araştırması (Ocak 1977)
- Sendikal Eğitim Teknikleri (Haziran 1998)
- Sendikalarda Kadın Eğitimi (Haziran 1998)
- Sendikalarda Uzmanlık Grubu Eğitimi
- Yeni Teknolojilerin Sendikal Eğitimde Kullanılma Olanakları
- Yazılı Malzemelerin Sendikal Eğitimde Kullanılma Olanakları
- Üniversiteler ve Sendikalar

Alman emperyalizminin geri-bıraktırılmış ülkelerde yerli işbirlikçiler bulmak ve bunların finanse edilmesinde birincil dereceden görev üstlenmiş olan Friedrich Ebert Vakfı Amerikan emperyalizmi tarafından “ideal” olarak gösterilen bir kuruluştur. Gaby Weber, “*Gerilla Bilanço Çıkartıyor*”da bu durumu şöyle

anlatmaktadır:

“1980 yılında İnteramerikan güvenlik konseyi için hazırlanan ve ABD dış politikasının seksenli yıllar için prensiplerinin tanımlandığı ünlü ‘Santa Fe Komitesinin gizli belgesinde’ şöyle deniyordu: ‘Birleşik Devletler ideolojik alanda inisiyatifi ele almalıdırlar. Savaş, insanın doğasına aittir, politik-ideolojik unsur ön planda olmalıdır. Radyo, televizyon, kitap, yazı ve broşür, fon, burs ve ödül aracılığıyla Latin-Amerika aydınlarını kazanmak için bir kampanya örgütlenmelidir.’ Gizli döküman şu öneriyle bitiyor: ‘Dış politikanın araçlarına arkadan destek verebilmek için insanların beyni kazanılmak zorundadır. Çünkü politikanın arka desteği olarak inanç, zafer tayin edicidir.’

Santa Fe dökümanında açıklandığı gibi, aydınları fethetmeyi hedefleyen savaş baltası raftan indirildi. Olta yemi sadece ‘takdir görme ve değer kazanma’ değildi, ekonomik teşviklerden de oluşuyordu. Diktatörlükler sırasında üniversiteler açığa terk edilmişti...

Fakültelerin açığa terkedilmesiyle birlikte aydınlar doğal işyerlerini kaybettiler. Aynı zamanda işsiz kalan sosyal bilimcilere yeni çalışma sahaları teklif edildi. Santa Fe dökümanında önceden belirlendiği gibi, yabancı fonlar tarafından finanse edilen araştırma enstitüleri topraktan mantar patlar gibi çıktılar.

‘Project Democracy’ de **‘temiz’ vakıflara oynamıştı**. ABD Enformasyon Dairesi, ‘project democracy’ bütçesini senatonun dışişleri komisyonuna sunduğunda, Demokrat Parti’nin bazı üyeleri tarafından hükümetle olan sıkı bağı yüzünden eleştirilmişti. Senatör Paul Tsongas için çözüm, **her büyük partinin asıl olarak vergi gelirlerinden finanse edilen bir vakfa sahip olduğu Batı-Almanya modelindeydi. Vakıf paralarını alanlar, böylece, hükümet parası olmayan ‘temiz’ para aldıklarını iddia edebilirlerdi**. Örneğin **Alman Friedrich-Ebert Vakfı**, yetmişli yıllarda, komünistlerin iktidara gelmesini önlemek için Portekizli sosyal-demokratlara mali yönden büyük destekler vermişti...”^[1]

İşte Amerikan emperyalizminin “Batı Almanya modeli” olarak ideal gördüğü Friedrich Ebert Vakfı ile Tarih Vakfı’nın yürüttüğü “ortak projeler”in odak noktasını “sendikalar” ve “sivil toplum kuruluşları”nın oluşturması bir rastlantı değildir. Amaç, her zaman olduğu gibi, **“komünizm tehlikesini”** önlemektir. Tarih Vakfı, bu amaç için Friedrich Ebert Vakfı ile işbirliği içine girmiştir.

Friedrich Ebert Vakfı tarafından “desteklenen” bazı çalışmalar bizzat vakıf tarafından yayınlanmıştır. Bunların bazıları şunlardır:

- Oya Baydar, Türkiye’de Sendikacılık Hareketi,
- Nahit Töre, Avrupa Birliği ve Türki Cumhuriyetler,
- Nurhan Yentürk, Türk İmalat Sanayinde Ücretler,
- Dünya Ticaret Örgütü’nün (WTO) Tanım Anlaşması ve Türkiye.

Tarih Vakfı’nın işbirliği yaptığı diğer vakıf Rockefeller Vakfı’dır ki, bunun niteliği hakkında fazla birşey söylemeye de gerek yoktur.

Tüm bunların yanında Tarih Vakfı’nın “sponsorları” arasında yer alan **The United States Information Service**, yaptıkları işbirliğinin aleni ilanı gibidir.

ABD İnfomasyon Ajansı’nın alt birimi olan The United States Information Service (USIS), tüm dünya kamuoyunun çok iyi bildiği gibi, Amerikan emperyalizminin bilgi toplama merkezi olduğu kadar, aynı zamanda **desinformasyon** kuruluşudur. USIS, ABD elçilikleri bünyesinde faaliyet göstererek CIA için bilgi toplamaktan adam sağlamaya kadar pekçok alanda faaliyet gösteren “diplomatik dokunulmazlığa” sahip bir kuruluştur. Ancak, yukarıda da belirttiğimiz gibi, temel olarak **desinformasyon merkezi** olarak çalışmaktadır. Emperyalizmin infomasyon ve desinformasyon faaliyetlerini *Kurtuluş Cephesi*’nin 49. sayısında yayınlanan “*Desinformasyon ve Kamuoyunun Koşullandırılması*” yazısında şöyle ortaya koymuştuk:

“Emperyalizmin ‘infomasyon’ konusundaki bakış açısı, tümüyle ‘desinformasyon’ anlayışına dayanmaktadır. Yani, kamuoyunun aydınlatılması, onların haber alma özgürlüğünün en geniş ölçekte gerçekleştirilmesi ile emperyalizmin uygulaması arasında temel bir karşıtlık vardır. Emperyalizm, kamuoyunun aydınlatılmasına yönelik ‘infomasyon’ yerine, kamuoyunun koşullandırılmasına yönelik ‘desinformasyon’u esas almıştır.

Emperyalizmin ‘desinformasyon’

[1] G. Weber, *Gerilla Bilanço Çıkarıyor*, s: 33-34

politikası, olay ve olgulara ilişkin bilgilerin (informasyonların) kamuoyuna aktarılmadan önce **denetlenmesi** ve **yeniden düzenlenmesi** şeklindedir. Eğer mevcut olay ve olgulara ilişkin bilgilerle, istenilen doğrultuda bir kamuoyunun oluşturulması olanaklı değilse, bu bilgilerin yeniden **kurgulanması**, kamuoyunun 'sağlıklı bilgi alabilmesi' açısından 'gerekli' görülmektedir.

Kısacası, 'desinformasyon', emperyalist basın ve yayın organları kullanılarak, istenilen konularda belirli bir kamuoyunun oluşturulması amacıyla olayların ve olguların bilinçli olarak değiştirilmesi demektir. Bunun en temel unsurları ise, haberin **kurgulanması** ve **abartılması**dır."

Haberin kurgulanması ve abartılması, sözcüğün tam anlamıyla, tüm bilgilerin **kurguya** (montaj) ve **kurgusal bilgiye** dayandırılmasıdır. Her sorun ya da olgunun, kendi bütünselliğinden kopartılarak ve bağlı olduğu bütünden soyutlanarak ele alınıp çözümlenebileceği ya da çözülebileceği düşüncesi ve kavrayışı bu yolla kitlelere yerleştirilmektedir.

12 Eylül sonrasında süregelen ideolojizleşme ortamında "tarih bilincinin yitirilmesi" olgusu gözönüne alındığında, Tarih Vakfı'nın, Amerikan emperyalizminin desinformasyon kuruluşu USIS'le kurduğu ilişki, amacın ne olduğunu daha açık hale getirmektedir. Zaten USIS'in finanse ettiği "proje" de "**III. Tarih Kongresi**"dir.

Tarih Vakfı'nın USIS'in finansörlüğünde 9-12 Aralık 1999 tarihinde gerçekleştirdiği "III. Tarih Kongresi"nin konusu "Tarih ve Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar: **Küreselleşme ve Yerelleşme**" olmuştur. (İngilizce tanıtımda konu başlığı "yeni doğrultular" olarak verilmiştir.) "Tarih Alanında Yerelleşme" ve "Tarih Alanında Küreselleşme"nin "tartışıldığı" "kongre"nin "globalizm" in propaganda merkezi olan USIS tarafından neden finanse edildiği de açıklık kazanmaktadır.

Tarih Vakfı'nın yerine getirdiği işlevler gün geçtikçe artmış ve zenginleşmiştir. Her türden yolsuzluk, dolandırıcılık ve rüşvet olaylarının içinde bulunan "büyük kurumlar"la çalışan, emperyalizmin vakıflarıyla işbirliği yapan ve Amerikan emperyalizminin desinformasyon kuruluşuyla "globalizm" propagandasında özel bir yere sahip olan Tarih Vakfı'nın son işi **ÇağdaşKart** olmuştur.

Amerikan emperyalizminin tüketim ekonomisinin en gözde araçlarından olan "tüketici kredisi"nin uluslararası en büyük şirketle-

rinden birisi olan Master Card ile yaptıkları "ortaklığı" şöyle anlatmaktadırlar:

"Her ay Haberler Bülteni'nde duyularını okuduğunuz, Master Card'ın öncülüğünde yürütülen, Tarih Vakfı, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ve ÇEKÜL'e destek vermeyi hedefleyen ÇağdaşKart projesi, bir yılı aşkın süredir devam ediyor.

Başlangıçta kart hamili hedefi 10 bin olarak açıklanan proje **1999 yılı sonunda 3.600 kişiye ulaşabildi**. Şubat sonunda, Europay International (Master Card), Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, ÇEKÜL ve Tarih Vakfı'nın katılımı ile projenin değerlendirildiği bir toplantı yapıldı.

Toplantıda, **proje ortağı sivil toplum kuruluşlarının**, Europay International'ın koordinasyonu ve Pronto Halkla İlişkiler'in desteği ile oluşturacakları çalışma grubunun projeyi geliştirebileceği konusunda fikir birliğine varıldı.

Temel hedefi ÇağdaşKart projesini geliştirmek olan çalışma grubunda Sevinç Baliç (ÇEKÜL), Nur Gerçel Özeren (ÇYDD), İnci Tepeci (Tarih Vakfı), Toga Köktuna (Europay International) ve Serra Türk (Pronto Halkla İlişkiler) yer alıyor. 13 Mart 2000'de ilk toplantılarını gerçekleştiren çalışma grubu üyeleri bu buluşmada, genel olarak çalışmalarının amaç ve hedefleri üzerinde durdular. ÇağdaşKart projesini geliştirmek için, **kartın pazarlamasına doğrudan emek vermektense daha etkin** bir tanıtım için önerileri ile katkıda bulunmaya kadar çeşitli konularda **gönüllülerimizin desteğine ihtiyacımız var**. Bu konudaki planlama ve fikir alışverişini, **ÇağdaşKart gönüllüleri** ile proje ekibinin ayda bir yapacağı toplantılarda gerçekleştireceğiz.

ÇağdaşKart ile henüz tanışmamış dostlanımıza projeyi kısaca anlatmak isteriz:

Bir kredi kartı projesi olan ÇağdaşKart, Akbank, Bank Ekspres, EGSSBank, Garanti, Interbank, Koçbank, Osmanlı Bankası, Pamukbank, Tekstilbank ve Yapı Kredi Bankası'ndan alınabiliyor. Normal bir kredi kartının tüm imkânlarını sunan ÇağdaşKart'ın diğer kredi kartlarından farkı, harcamaların %0,3'ünün (%0,1'er) ve kart ücretinin %75'inin (%25'er) kart hamiline ek bir masraf

yüklemeden **üç sivil toplum kuruluşuna** bağış olarak iletiliyor olması.”

Görüldüğü gibi, Avrupa’yın önderliğinde bindebirlik “sivil toplum kuruluşları”nı desteklemek için kredi kartı pazarlamayı Tarih Vakfı, “tarihsel bir görev” olarak ilan etmektedir. Ve bununla da yetinmeyerek, Tarih Vakfı’na şu ya da bu yanılısamayla ilgi duyan, değer veren kişileri de “kartın pazarlamasına doğrudan emek vermekten daha etkin bir tanıtım için” “gönüllü” olmaya da çağırılmaktadır. Bu kredi kartı “tanıtım gönüllüleri”, daha açık ifadeleriyle “ÇağdaşKart gönüllüleri”, Tarih Vakfı’nın “ayda bir” yapacağı toplantılara katılarak “tarihin entellektüel cangılında” gezinmenin dayanılmaz hafifliğine ulaşacaklar ve bindebir vakıfçılarına “katkıda” bulunacaklardır! Ve belki bu gönüllü işbirlikçiliklerinden dolayı Murat Belge’nin rehberliğinde “tarih turları”na katılarak onurlandırılacaklardır!

Tarih Vakfı, 12 Eylülden günümüze kadar süregelen depolitizasyon ve ideolojisizleştirme sürecinde “sol” görünüm altında özel bir işlev yerine getirmektedir. Özellikle yeni kuşakların depolitizasyonu ve ideolojisizleştirilmesinde pekçok “proje” üretmeyi üstlenen Vakıf, aynı zamanda bu işlevini yerine getirirken emperyalist kuruluşlarla yaptığı işbirliğini alenileştir-

meye yönelmiştir.

Ve bugün Tarih Vakfı 4. Genel Kurulu’nda işlevini şöyle tanımlamaktadır:

“Tarih Vakfı, ‘öteki’leştirici olmayan ve bilimsel bir tarih anlayışının, Türkiye’nin **küreselleşen bir dünyada ve Avrupa Birliği ile bütünleşmesinde, eşit, saygın ve onurlu bir yer alması** bakımından çok köklü bir etki yapacağı, özellikle dinsel, etnik, kültürel çatışmaların kasıp kavurduğu içinde bulunduğumuz bölgede, barışı güçlendirici bir rol oynayacağı kanısındadır.”

Artık, Tarih Vakfı, Amerikan emperyalizminin globalizm propagandasının bir aracı olmak yanında, **doğrudan** bir kurumu haline gelmiştir.^[1] Ve onun “kurucu” ya da “üyeleleri” olanlar, ne denli “namuslu”, “demokrat”, “ilerici” ya da “solcu” olduklarını söylerlerse söylesinler, bunun sorumluluğunu taşımak durumundadırlar. Hiçbir gerekçe, onları bu sorumluluktan kurtaramayacaktır. Emperyalizmin ve oligarşinin bu “yeni ve çağdaş” adam satın alma kurumu, tarihte her zaman onun üyelerinin sorumluluklarıyla birlikte yer alacaktır. Ve onları, ne Napoléon, ne yedikleri sosisler kurtarabilir.

“Otuzlu yıllarda, Latin-Amerika’da, yabancı vakıflardan mali destek almayı kabul eden bir solcu aydın bulabilmek pratik olarak mümkün değildi. Bugün, enstitüsü, bir Avrupa ya da Kuzey Amerika vakfı tarafından finanse edilmeyen bir sosyal bilimciyi bulmak çok zor”. Bunu, ABD sosyologu James Petras, Uruguaylı haftalık dergi ‘Brecha’ da ‘Latin-Amerika solunun başkalaşması’ başlıklı bir makalesinde yazıyordu. Sona eren seksenli yıllar yeni bir aydın tipi doğurdu. Gramsci’nin ‘organik aydınını’ değil, imparatorluk tarafından finanse edilen ve ülkesinin toplumsal mücadeleleriyle bağı olmayan ‘kurumsallaşmış aydını’.

Yabancı finans kaynakları, vakıflar ve aydınlar arasında olan ilişki çok yönlü ve ince bir ilişkidir, ne doğrudan müdahale, ne de kaba sansür uygulaması vardır. Ekonomik bağımlılığı gizlemek için aydına, geniş bir hareket özgürlüğü tanı-

[1] Tarih Vakfı "tarih öğretmenleri"yle yaptığı bir toplantıda "İnkilap Tarihi Dersleri'nin "radikal müdahaleye ihtiyaç duyduğu"na karar verilmiş ve içeriğinin şöyle değiştirilmesi önerilmiştir:

“Dersin içeriği, ‘biz bize benzeriz’ci yaklaşımdan kurtarılmalı. **‘Modernleşme’ sürecinin dünya-tarihsel bir olgu olduğunun** (elbette özgünlükler bir yana), üç aşağı beş yukarı benzer şeylerin başka ulusların da başına geldiğinin altını çizen bir perspektifle yeniden ele alınmalı. Sözelimi, ilk birkaç ders mutlaka kapitalizmin ya da "modern sanayi toplumunun" doğuşuna ve bunun dünya ölçeğindeki sonuçlarına ayrılmalı; bu sürecin ‘pozitif’ yani insanlığı ‘özgürleştirici’ ve ‘negatif’ yani ‘yeni bağımlılıklara, yeni kölelik türlerine yol açan’ yönleri mutlaka birlikte ve olabildiğince ‘taraf tutmadan’ anlatılmalı; **emperyalizme ve ‘modernleşmeye’ dönük tepkinin** farklı biçimlerde ama neredeyse **her yerde görüldüğünün** altı çizilmeli.”

Görüldüğü gibi, Tarih Vakfı, büyük bir ticari değere sahip okul ders kitapları alanına adım atmaya yönelirken, "solcu" tarih öğretmenleri'ni örgütlemeye çalışmaktadır. Amaç, "modernleşme sürecinin dünya-tarihsel bir olgu" olduğunun herkese kabul ettirilmesi ve bu "dünya-tarihsel olguya" karşı tepkilerin "neredeyse her yerde görüldüğünün altı çizilerek" bu tepkilere kapılmaması gerektiğinin öğretilmesidir. Bu amaca ulaşmak için, hemen herkesin az ya da çok tepki gösterdiği "İnkilap Tarihi" dersi ile işe başlanılmak istenmektedir. Kemalizme, milliyetçiliğe, şovenizme karşı olmak başka birşeydir, "modernleşme" adı altında emperyalizmin "doğal" gösterilmesi başka birşeydir.

nır. 'Bu yeni araştırmacılar sınıfının önceki 'organik aydınlar' kuşağına kıyasla daha yeni bir yaşam ve çalışma stili vardır' diye yazıyor Petras ve bir anısını an-latıyor:

Santiago Araştırma Enstitüsü'nün yöneticisi, taşradan gelmekte olan annesini karşılıyor. Yeni Peugeot'su ile annesini havaalanından alınca, annesi soruyor:

- 'Bu güzel arabayı nereden aldın?'

- 'Enstitü ödedi, diktatörlüğü yıkmak için arabaya ihtiyacım var.'

Villalarla dolu bir bölgedeki oğlunun evine yaklaşıncaya anne soruyor:

- 'Bu güzel evi nereden aldın?'

- 'Enstitü ödedi, diktatörlüğü yıkmak için yaptığım araştırmamda bu eve ihtiyacım var.'

Yemek odasına giriyorlar ve anne deniz ürünleri, tavuk, salatalar ve iyi bir kadeh şarapla donatılmış sofrayı görünce şaşırıyor:

- 'Pekala bu yemeğe nasıl ulaştın?'

- 'Enstitü ödedi, diktatörlüğü yıkmak için bu yemeğe ihtiyacım var.'

Bunun üzerine anne kafasını kaşıyor ve şu nasihatı veriyor:

'Dikkat et ki, kimse diktatörlüğü yıkmazın, yoksa sen bütün bunları kaybedersin!'

Bu şaka değil, gerçek. Referandum'dan hemen önce, rejim yanlısı günlük gazete 'Mercurio' birkaç sayfa üzerinden, sayı ve isim içeren detaylı bir istatistiği şu başlıkla yayınladı: 'Muhalefet yurtdışından nasıl finanse ediliyor'. İki küçük yanlıştan dışında, verilen bilgiler gerçeklere uyuyordu.

Altmışlı yılların sonuna doğru, hemen hemen hepsi solcu olan aydınlara karşı genel saldırı, gazetelerin kapatılmasıyla başladı, sol gazeteciler işlerini kaybettiler, yüksek öğretim üyeleri üniversitelerden kovuldular. Çoğu cezaevlerine atıldı ya da öldürüldü. Diktatörlük sırasında 'enstitüler', bir teorik boşlukta baş gösterdiler, vakıflar, desteği hak etmenin şartlarını geniş tuttular. Entellektüellere belli bir hareket serbestisi tanıyorlardı, parola şuydu: Kafayı kuma gömmeli, dikkat çekmemeli, ayakta kalarak yaşamalı. Bir kez vakıfların çanağına bağlanınca, generaller elveda deyip demokrasiler başlayınca da ayrıldılar. Bunlar için çalışma piyasası değişmedi, çünkü siviller de üniversitelere para yatırıyordu. Kim sürgünden geliyorsa, o genellikle yabancı finansman kaynakları ile birlikte 'projesini' de beraberinde getiriyor.

Bu 'projelerin' ilk dalgası, temasal olarak öncelikle insan haklarına ve yeni ekonomik modelin araştırılmasına yönelikti; ikinci dalga yeni toplumsal hareketleri araştırdı ve üçüncüsü de demokratikleşme süreci ve dış borçlar problemi üzerine yoğunlaştı. Bütün araştırmalar, sosyolog Petras'a göre, ortak bir şemaya dayanıyor: 'Diktatörlük üzerine araştırmalar diktatörlüğün baskıcı karakterini anlatıyor, ama onun Batı-Avrupa ve ABD'deki seçkinlerle olan ekonomik ve askeri bağlantılarını anlatmıyor; devletin zoru, insan hakları ihlalleri ile sınırlandırılıyor ve bir sınıfın egemenliğinin, sınıflar mücadelesinin, bir sınıfın zorunun ifadesi olarak kavranmıyor'. 'Sosyal hareketlere' ilişkin araştırmalar da aynı şemayı izliyor, bunların bileşimi, sözde 'dünün ideolojileri' ile hiç bağlantısı olmayan, toplumun tüm katmanlarını kapsayan 'heterojen' olarak anlatılıyor. Demokratikleşme üzerine yapılan araştırmalar, merkezine 'mümkünlüğü ve yapılabirliği' koyup, geçişi, sivillerle askerler arasında bir transaksiyona indiriyorlar."

[Gaby Weber, *Gerilla Bilanço Çıkartıyor*, s: 33-34]

“Adnan Çoker’lere Saygı”!

Ekim ayının son günlerine girilirken bir “resim sergisi”nde Prof. Dr. ve ressam Adnan Çoker ile Hülya Avşar arasında geçen “tartışma” gazetelere yansdı. Çeşitli köşe yazarları “konuya” ilişkin olarak pekçok değerlendirme yaptılar. Bunlar arasında yer alan Prof. Toktamış Ateş, Cumhuriyet gazetesinde “Adnan Çoker’lere Saygı” başlığıyla şunları yazıyordu:

“Benim bugün için niyetim Ermeni soykırımını tasarıyla ilgili birşeyler kalem almaktı. Fakat Erol Aksoy Vakfı’nın bir sergisinde, Adnan Çoker hoca ile Hülya Avşar adındaki hanım arasında gerçekleşen konuşmalar ve her şeyden daha ‘vahim olarak’ Erol Aksoy’un Adnan Çoker’i dışarıya davet etmesi, beni bu yazıyı yazmaya zorladı.”

Adnan Çoker “hoca” gibi kendisi de profesör olan Toktamış Ateş, yazısının devamında, “12 Eylül’le birlikte müthiş bir ‘kokuşma’ ve ‘pespayeleşme’ başladı. Devlet, tüm olanaklarla ‘sol’ ve ‘solcular’ın üzerine giderken, birtakım insanlara inanılmaz olanaklar, altın tepsiler içinde sunuldu” saptamasını yaptıktan sonra Erol Aksoy’u, “Hülya Avşar’ı ayıpladığımdan daha çok ayıplıyorum ... Türkiye’nin geleceğinde, Adnan Çoker gibi sanatçıların heykelleri dikilecek. Hülya Avşar’ların Erol Aksoy’ların değil” diyerek noktalamıştır.

Prof. Toktamış Ateş ve pek çok köşe yazarının üzerinde birleştikleri nokta, sanatçı ve profesör Adnan Çoker’e Hülya Avşar’ın “densizlik” ettiği, ama sergiyi terk etmesini söyleyen Erol Aksoy’un “saygısızlık” ettiği üzerinedir. Ancak hiç kimse, profesörlük ve sanatçılık dışında Adnan Çoker’in kim olduğuna ilişkin tek söz etmezken, aynı şekilde Erol Aksoy’un kim olduğunu da açıklama zahmetine girmemiştir.

Bir “olay” olmuştur, Erol Aksoy’un “vakfı”nın düzenlediği bir resim sergisinde olmuştur. Sözkonusu olan “resim sergisi” olunca, ressam-sanatçı ve profesör Adnan Çoker’in “orada ne aradığı” anlaşılmaktadır. Ancak Hülya Avşar’ın varlığı ve “olay” yaratması olmamış olsaydı, Erol Aksoy “vakfı”nın “resim sergisi”nin varlığından da, Adnan Çoker’in profesörlüğünden de “öteki Türkiye”nin haberi bile olmayacaktı.

“Olay”ın geçtiği “mahal”, “**Türk ressamı**” **Fahr El Nissa Zeid’in Erol Kerim Aksoy Vakfı** tarafından düzenlenen resim sergisidir. Vakıf, adından da anlaşıldığı gibi, ünlü işadama **Erol Aksoy’a** aittir. Soyut resmin öncülerinden sayılan “Türk ressamı” Fahr El Nissa Zeid sergisine, yine soyut ressamlarımızdan olan Adnan Çoker’i davet eden Erol Aksoy’dur. Kendi “jargonları” ile söylersek, Erol Aksoy, Fahr El Nissa Zeid’in soyut resim sergisine, soyut ressamlarımızdan Adnan Çoker’i davet ederek, kendisinin ne denli “sanatsever” ve “sanatçı dostu” olduğunu göstermiştir. Ama ne olduysa olmuş, Hülya Avşar ile soyut ressamlarımızdan Prof. Dr. Adnan Çoker arasındaki “atışma” sonucunda, “evsahibi” davetlisini sergiyi terketmeye çağırarak “olay” yaratmıştır.

Fahr El Nissa Zeid bir biyografide şöyle tanıtılmaktadır:

“1901 yılında İstanbul’da doğdu. 13 yaşında resimle ilgilenmeye başlayan Zeid, 1920’de Sanayi-i Nefise Mektebi’nde ilk kız öğrenci olarak sanat eğitimine başladı.

Modern Türk Resmi’nin doruklarından biri olarak nitelendirilen sanatçı, sanata düşkün Şakir Paşa Ailesi’nin bir ferdidir. Fahr el Nissa Zeid, diplomat,

hattat ve tarihçi Şakir Paşa'nın kızı, Sadrazam Cevat Paşa'nın yeğeni, yazar Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın (Halikarnas Balıkcısı) ve ressam Aliye Berger'in kardeşidir. Ressam Nejat Devrim ve tiyatro sanatçısı Şirin Devrim, Zeid'in ilk eşi yazar İzzet Melih Devrim'den olan çocuklarıdır. Zeid, seramik sanatçısı Füreyya Koral'ın ve ressam Can Kabağaçlı'nın da teyzesidir. Fahr el Nissa Zeid, ikinci evliliğini 1954 yılında Irak Kraliyet Ailesi'nin üyesi ve Irak'ın Berlin ve Londra Büyükelçisi Emir Zeid ile yapmıştır."

1994'de Washington'daki National Museum of Women in the Arts'da, "Arab Women Artists" (Arap Kadın Sanatçılar) başlığıyla düzenlenen sergide yapıtları yer alan Fahr El Nissa Zeid 1991 yılında Ürdün-Amman'da ölmüştür.

Erol Aksoy kimdir?

Erol Aksoy, **İktisat Bankası**'nın sahibi olarak "para sahibi"dir. Bankacılık yanında "eğlence dünyası"yla yakından ilgili olan Erol Aksoy, aynı zamanda **Cine5** ve **Show Tv**'nin sahibidir. **Playboy Tv**'nin de sahibi olan Erol Aksoy, Playboy filmlerini Cine5'den yayınlayarak medya alanında büyük bir atak gerçekleştirmiştir.

1980'li yıllarda "show dünyası"nın ünlülerinden Ajda Pekkan'la evliliği ile ünlü ve bu evlilik sonrasında "eğlence dünyası"na bir şarkı ile bir resimli roman armağan eden İktisat Bankası sahibi Erol Aksoy'dur.

Erol Aksoy'la ilgili olarak gazetelerde yer alan son haberde şöyle denilmektedir:

"2 Kasım 2000 — AKS Televizyon Reklamcılık ve Filmcilik A.Ş.'nin eski sahibi Erol Aksoy ile 13 eski şirket yöneticisi hakkında, 'Sahte belge kullanmak suretiyle vergi kaçakçılığı yapmak' iddiasıyla açılan davanın görülmesine devam edildi.

İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya, tutuksuz yargılanan sanıklar **Mehmet Osman Birsen** ve Mehmet Cemal Seven katıldı. Davanın diğer sanıkları **Erol Aksoy**, Mustafa Gürbüz Tümay, Altan Edis, İsmail Emen, Fikret Güler, Hüseyin Derin Yarsuvat, **Ertuğrul Özkök**, Soner Gedik, Ömer Faruk Bayhan, Tezcan Yaramancı, Ersin Rüstem Tatar ve Murat Saygı ise duruşmaya katılmadı."

Haberde adı geçenlerden Ertuğrul Özkök, herkesin bildiği gibi, Hürriyet Gazetesi Genel Yayın Yönetmenidir. Mustafa Gürbüz Tümay,

Mehmet Celal Seven ve Fikret Güler bankacı, Mehmet Osman Birsen İMKB eski başkanı, Hüseyin Yarsuvat Show TV-Cine 5 Yönetim Kurulu Üyesi, MİT Müsteşarı'nın avukatı, Soner Gedik Doğan Medya Grubu başkan yardımcısı, Ömer Faruk Baykan Kanal D genel müdürü, Murat Saygı Show TV genel müdürüdür.

"Sahte belge kullanmak suretiyle vergi kaçakçılığı yapmak"la yargılanan bu kişilerin yaptığı iş, AKS Televizyon Reklamcılık ve Filmcilik A.Ş. üzerinden Fransa'daki Show Tv S. A. şirketine film, televizyon dizisi vb. ihraç ederek ihracatı teşvik fonundan **vergi iadesi** almalarıdır. AKS şirketinin 1992-1994 arasında yaptığı bu "ihracat" tutarı **60 milyon dolar**dır.

Hürriyet gazetesinin %18'lik hissesine sahip olan Erol Aksoy'un "sanat" olayında Hülya Avşar'dan yana çıkması hiç de şaşırtıcı görünmemektedir.

"Olay"ın diğer kişisi Prof. Dr. Adnan Çoker'e gelince.

Prof. Dr. Toktamış Ateş'in sözleriyle söylersek, 12 Eylül'le birlikte, "devlet tüm olanaklarla 'sol' ve 'solcular'ın üzerine giderken, bir takım insanlara inanılmaz olanaklar, altın tep-siler içinde sunuldu"ğu bir dönemde işbirlikçi tekeli burjuvazinin yıllar sonra Kenan Evren'in "tabloları" karşısında gösterdiği **resim sevgisi** de başlamış ve işbirlikçi burjuvazinin bu resim sevgisiyle birlikte Adnan Çoker "hoca"nın "yıldızı" parlamıştır.

1983-1985 tarihleri arasında Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü Başkanlığı'nda bulunan Adnan Çoker için 1989'da **Derimod** Kültür Merkezi'nde açılan retrospektif sergisi dolayısıyla 120 sayfalık bir kitap yayınlanmıştır. "Mavi grubu"nun kurucularından olan Adnan Çoker, 1953 yılından 1986 yılına kadar 9 kişisel sergi açmışken, bu tarihten sonra 14 kişisel sergi açarak "popülistesini" arttırmıştır. Maçka Sanat Galerisi, Mine Sanat Galerisi, Arda Sanat Galerisi, Garanti Bankası Sanat Galerisi, Galeri Nev, Galeri B ve Aksanat Galerisi, Adnan Çoker'in resimlerinin sergilendiği "gözde mekanlar" olmuştur.

Adnan Çoker'in ürünleri arasında iki büyük duvar çalışması da bulunmaktadır. Bu duvar çalışmaları, **1990**'da Cumhurbaşkanlığı yeni binasının Resepsiyon Salonu için 280x585 cm. boyutlarında tuval üzerine akrilik duvar resmi ile **1993**'de Hürriyet Gazetesi bina giriş salonuna konulan 205x460 cm. boyutlarında tuval üzerine akrilik kompozisyonudur.

İşte Adnan Çoker-Hülya Avşar-Erol Aksoy üçgeninde meydana gelen "paparazi"lik ola-

yın arka planında yer alan bu olgular 1980 sonrasında egemen sınıflar içindeki gelişmelerin ve oluşumların zemini üzerinde ortaya çıkmıştır.

Bu olgular içinde en dikkat çeken yan, oligarşi içinde ya da dışında yer alan sömürücü sınıfların “sanat düşkünlüğü” ve resim sanatına gösterdikleri büyük “ilgi”dir. 1980 sonrasında, özellikle T. Özal döneminde uygulanan ekonomi politikalar sonucu ortaya çıkan ve küçük-burjuva aydınları tarafından “magandalar” ya da “sonradan görmeler” olarak tanımlanan “yeni işadamları”, işbirlikçi burjuvazinin “sanat düşkünlüğü”nün yeni sürdürücüleri olarak her yerde görünür olmuşlardır. **Sakıp Sabancı**’nın “Atlı Köşk”ü “medya”ya açarak başını çektiği “resim koleksiyonculuğu”, **Kenan Evren**’in resimlerini kendi koleksiyonuna katmasıyla daha popüler olurken, diğer yandan “iş dünyasının” “sanat severliği”nin alenileşmesini sağlamıştır.

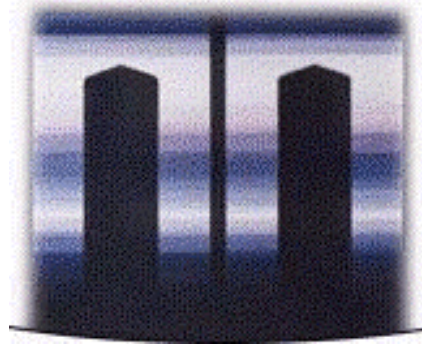
Bu alenileşmenin gazete sayfalarına yansıyanları arasında yer alan Bezmen’in tablo koleksiyonunun bir kısmını yurtdışına çıkarırken yakalanması, Ayşegül Nadir’in Osmanlı hat sanatına ilişkin ürünlerin pazarlamacı ve kaçakçısı olması, “iş dünyasının sanat severliği”nin küçük görüntülerini oluşturmuştur. Artık, yaşadıkları sürece değerleri bilinmeyen, dolayısıyla geçimini güçlkle sağlayan ressamlar dönemi sona ermiş ve ülkemiz ressamları hakettikleri yeri ve değeri sağlıklarında görür olmuş ve tabloları sağlıklarında para getirir olmuştur!

Daha düne kadar “solda” ve “solcu” görünüm içinde, “yoksul” ve “kadri bilinmemiş” olarak bir kenarda kalmış ressamlarımıza gösterilen bu büyük “ilgi”, hiç şüphesiz işbirlikçi burjuvazinin ve yeni işbirlikçilerin “engin sanat bilgi ve ilgi”sinden kaynaklanmamaktadır. Sakıp Sabancı’nın danışmanlarının çok iyi saptadığı gibi, resim koleksiyonlarına yapılan yatırımlar zaman içinde faizden, repodan ve borsadan daha **yüksek getiri** sağladığı gibi, resim koleksiyonu için harcanan paralar **vergidен düşülmektedir**. Bir başka deyişle, vergi kaçırmanın en kazançlı bir yolu olarak ortaya çıkan sanat koleksiyonculuğu, aynı kesimlerin birbiri ardına kurdukları **vakıflarla** birlikte gelişmiştir.

Bu süreçte en çok ilgiye mazhar olan resimler ise, soyut resimler olmuştur. Bu soyut resimler, özellikle “genç işadamları”nın simgelediği Amerikan yaşam tarzına uygun “mekanların” (oturdıkları, yaşadıkları, eğlendikleri, yemek yedikleri yerlerin yeni adı) dekorasyonunda kullanılmıştır. Hemen herkesin deri

ceket ve mont giydiği ve deri ceket ve montların sınıf atlamanın bir simgesi olarak görüldüğü bir dönemde yıldızı parlayan Derimod’un bu alanda öncülüğü ele alması da şaşırtıcı değildir. İhracata yönelik sanayileşme adı altında emperyalist ülkelerden alınmış borçların ödenmesine yönelik olarak ülke içi kaynakların ve ürünlerin satışına dayalı ekonomi politikasının uygulandığı bu dönemde T. Özal’ın çıkarttığı ihracatı teşvik yasası ve ihracatı teşvik fonundan milyonlarca dolar vergi iadesi alan Derimod’un deri giysi ve koltuk takımları ile sanat arasında kurduğu yakın ilişkiden pay alanlardan birisi de, hiç şüphesiz Adnan Çoker olmuştur. Ve yine, Bodrum’da **“Hadi-gari Bar”**da sergi açan Adnan Çoker’dir.

Adnan Çoker, elbette bu ilişkinin “gereğini” de yerine getirmiştir. İşbirlikçi burjuvalar için yeni “sanat eserleri” üretmeyi beceren Adnan Çoker “hoca”nın en dahiyane buluşu, işbirlikçi burjuvaların simgelerini kendi “mavi” siyle resmetmek olmuştur. Bunun en tipik örneği ise “Çifte Minare” adını verdiği ve Sabancıların “ikiz kuleleri”ni nakşettiği tablosudur.

Yine de bu dönemin tek nemalanan kişisi Adnan Çoker değildir. 1980’lerin sonlarına doğru büyük “medya” reklamlarıyla “iç piyasaya” çıkan **Bedri Baykam**, parasal olduğu kadar popülerlik açısından Adnan Çoker’den daha ünlü olmuştur. Ve ilgililerin anımsayacağı gibi, bu dönemde Bedri Baykam’ın İstanbul Kültür Merkezi’nde açtığı ilk serginin en ünlü konuğu Hülya Avşar olmuş ve Bedri Baykam’ın “yapıtları” arasında çektirdiği “münasebetsiz” fotoğraflar günlerce basında yer almıştır. Aynı sergide Bedri Baykam’ın yanında yer alan diğer bir “ünlü” de “ünlü sinema ve reklam yönetmenimiz” Sinan Çetin olmuştur.

Bugün CHP’li, en hızlı “kemalist” Bedri Baykam’ın gerçekleştirdiği ilk yurtiçi sergisiy-

le resim dünyasına giriş yapan Hülya Avşar'ın yanında "Kaya'nın" olmaması Adnan Çoker "hoca"yı dayak yemekten kurtarmış ve Erol Aksoy tarafından sergiden çıkartılmasıyla yetinmiştir.

"Kaba-saba", "sanattan anlamaz" proletaryanın hiçbir şey anlamadığı soyut resimin üreticisi küçük-burjuva sanatçılarının kendilerini kolayca burjuvaziye ve burjuvazinin parasına doğru fırlatıldığı ve bu burjuvalar tarafından "para, şan ve şöhet"le satın alındıkları bir yana bırakılarak Prof. Dr. Adnan Çoker "hoca"ya saygı istemek, saygı gösterilmesini beklemek, bir başka niyet bulunmuyorsa, büyük bir safidilikten başka birşey değildir.

Elbette proletarya, tüm değerlerin yaratıcısı ve üreticisi olarak, sanatın ve sanat ürünlerinin gerçek değerini verecek tek sınıftır. Ancak proletaryanın içinde bulunduğu eğitimsizlik, kültürsüzlük ortamında, kendi geçimini sağlamaktan, karnını doyurmaktan başka bir şey düşünmediği bir dönemde küçük-burjuva sanatçılar tarafından "kaba-saba" bilineceklerdir. Ama gerçek "kaba-saba" olan, Adnan Çoker olayında olduğu gibi, burjuvazinin bizzat kendisidir.

"... özel mülkiyet kaba gereksinmeyi insani gereksinme durumuna dönüştürmeyi bilmez; imgelem, keyfe bağlılık, yeltelik (caprice) onun idealizmidir, ve [hiç -ç.] bir harem ağası, efendisini, sınaî harem ağasından, [yani -ç.] üreticiden daha büyük bir bayağılıkla koltuklamaz ve ustalıkla göze girmek için, düzenbazlıkla para kazanmak ve çok hıristiyanca sevdiği komşusunun cebinden mangır çekmek için, ondan daha pis araçlarla efendisinin körelmiş yeteneklerini uyandırmaya çalışmaz. — (Her ürün, ötekinin varlığının parasının çekilmeye çalışıldığı bir yemdir; her gerçek ya da olanaklı gereksinme, sineği ökseye çekecek

olan bir güçsüzlüktür: — insanın toplumsal özünün evrensel sömürsü, tıpkı eksikliklerinden herbiri gibi, cennet ile bir bağ, insan yüreğinin rahibe açık olan bir köşesidir; her gereksinme, komşuya en sevimli bir biçimde yaklaşmak, ve ona şöyle demek için bir fırsattır: Sevgili dostum, senin için zorunlu olan şeyleri sana vereceğim; ama sen sine qua non koşulunu biliyorsun; seni bana bağlayan antlaşmayı hangi mürekkeple imzalayacağını biliyorsun; ben sana bir zevk sağlarken seni kazıklayacağım). **Sınaî harem ağası insanın en pis heveslerine katlanır, onun gereksinmesi ile onun arasında aracılık yapar, ondaki hasta istekleri uyandırır, daha sonra bu aracılıkların ücretini istemek üzere, onun kusurlarını gözetir. ..**

İktisatçı senden yaşam ve insanlık olarak aldığı şeylerin yerine, para ve zenginliği koyar ve senin yapamadığın her şeyi, senin paran yapabilir: yiyebilir, içebilir, baloya, tiyatroya gidebilir; sanatı, derin bilgiyi, tarihsel ilginçlikleri, siyasal erkliği sınar; yolculuk edebilir; bütün bunları sana verebilir; bütün bunları satın alabilir; gerçek yetenekler o. Ama bütün bunlar olan onun [paranın -ç.], kendi kendini yaratmaktan, kendi kendini satın almaktan başka bir olanağı yoktur; çünkü geri kalan her şey onun uşağıdır ve eğer ben efendiyeye sahipsem onun uşağına da sahibim demektir, ve uşağına gereksinmem yoktur. Demek ki, bütün tutkular ve tüm etkinlik, zenginlik susuzluğu içinde yokolmalıydılar." (K. Marks, 1844 *El-yazmaları*, s: 207-209) (abç)

İşte Adnan Çoker olayının gösterdiği gerçek budur.

“Alo... Bilgi Üniversitesi mi?”

“12 Eylül’le birlikte müthiş bir ‘kokuşma’ ve ‘pespayeleşme’ başladı. Devlet, tüm olanaklarla ‘sol’ ve ‘solcular’ın üzerine giderken, birtakım insanlara inanılmaz olanaklar, altın tepsiler içinde sunuldu”

(Prof. Dr. Toktamış Ateş, Bilgi Üniversitesi kurucusu, mütevelli heyeti üyesi, Cumhuriyet gazetesi yazarı)

Ülkemizde yıllardır süregelen ekonomik buhran ve bunun bir sonucu olarak ortaya çıkan enflasyonun tek nedeninin devlet harcamaları olduğu, dolayısıyla devletin ekonomik ve sosyal alanlardaki faaliyetlerinin sona erdirilmesiyle enflasyonun önlenebileceği savları, 1980 dünya ekonomik buhranı koşullarında ortaya çıkan “monaterizm” politikalarıyla birlikte ülkemizde de geniş propaganda olanaklarıyla kamuoyuna benimsetilmeye çalışılmıştır. “Alternatif Kalkınma Stratejileri” adıyla **Asaf Savaş Akat**, “ihracata yönelik sanayileşme modelleri”yle **Taner Berksoy** bu propagandada özel bir yere sahip olmuşlardır.

12 Eylül askeri darbesi sonrasında Turgut Özal’ın başbakanlığı döneminde, devlet harcamalarının azaltılmasına ve devletin ekonomik ve sosyal alanlardan çekilmesine yönelik uygulamalar başlamış ve “özelleştirme” ve “özelleşme” ülkeyi kurtaracak ve ülkenin kalkınmasını sağlayacak tek yol olarak gösterilmiştir. Özel sektörün “katkılarıyla” ekonomik kalkınma ve refah döneminin başladığı müjdelenmiştir.

Bu uygulamaların bir sonucu da sağlık hizmetlerinin “özelleşmesi” olmuş ve American Hospital vb. kuruluşlar mantar gibi türemeye başlamıştır. Diğer yandan, eğitim ve öğretim “özelleştirilmiş” ve **paralı** hale getirilmiştir. Eğitim ve öğretimin paralı olmasıyla birlikte ülkemizde “özel” okullar, “özel” dershaneler ve “özel” üniversiteler” furyası başlamıştır. 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası’yla işlerinden

çıkarılan öğretmenler, üniversite öğretim üyeleri, eğitim ve öğretimin özelleştirilmesiyle kendilerine yeni iş olanakları bulmuşlar ve hızla özel okulların, dershanelerin ve üniversitelerin kadroları haline gelmişlerdir.

Bilkent Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Sabancı Üniversitesi derken 1997 yılında “sesiz sedasız” ve “devletten yardım almaksızın” **Bilgi Üniversitesi** kurulmuştur.

Mülkiyeti **Şişli belediyesine** ait Mecidiyeköy Mahallesi’nde bulunan (2) parsel halinde toplam 7.006 metrekare arsa ve bu arsa üzerinde takriben 10.500 metrekare kapalı alanı bulunan binanın intifa hakkı **yıllık bir milyon lira** bedelle 49 yıllığına kiralanarak kurulan Bilgi Üniversitesi, Bilgi Eğitim ve Kültür Vakfı’na aittir. Bilgi Üniversitesi’nin kurucuları, Latif Mutlu, Zafer Mutlu, Oğuz Özerden, Halit Kakinç, Ali Ekmekçi, Orhan Gemicioğlu, Prof. Dr. Gülten Kazgan, Prof. Dr. Asaf Savaş Akat, Prof. Dr. Toktamış Ateş ve Bülent Akarcalı’dır.

Her özel okul ve üniversite gibi, Bilgi Üniversitesi de, Amerikan üniversite sistemine uygun olarak bir mütevelli heyetine sahiptir. Mütevelli heyeti, Oğuz Özerden (Başkan), Ali Ekmekçi (Başkan yardımcısı), Prof. Dr. Toktamış Ateş, Prof. Dr. İlter Turan, Halit Kakinç, Serdar Mutlu, Orhan Gemicioğlu ve Bülent Akarcalı’dan oluşmaktadır.

Prof. Dr. İlter Turan’ın rektör olarak görev yaptığı Bilgi Üniversitesi’nin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi dekanı Prof. Dr. Taner Berk-

soy, Fen-Edebiyat Fakültesi dekanı Prof. Dr. Mete Tuncay, İktisat bölümü başkanı Prof. Dr. Gülten Kazgan, Karşılaştırmalı Edebiyat bölümü başkanı Prof. Dr. Murat Belge, Matematik ve Bilgisayar bölümü başkanı Prof. Dr. Ali Nesin, TV Gazeteciliği koordinatörü Prof. Dr. Haluk Şahin'den teşekkür etmiştir.

Bilgi Üniversitesi'nde görev yapanlar arasında Prof. Dr. Rona Aybay, Prof. Dr. Uğur Alacakaptan, Prof. Dr. Sefa Reisoğlu'nun yanında Banş Pirhasan, Ömer Kavur, Yavuz Turgul, Aliye Mataracı, Bülent Somay, Can Kozlu, Reşet ve Nükhet Ruacan, Dr. Pınar Kür, Dr. Kürşat Bumin, Zeynep Göğüş, Umur Talu gibi "ünlülerimiz" de bulunmaktadır.

Ve böylece 12 Eylül askeri darbesiyle işsiz-güçsüz kalmış "solcu" öğretim üyelerinin bir kısmı 1997 yılından itibaren (17 yıl nasıl geçindikleri bilinemese de) kendi "yağlarıyla" kavrulabilecek bir iş sahibi olabilmişlerdir.

Bilgi Üniversitesi'nin kurucularından, mütevelli heyeti ve icra kurulu başkanı **Oğuz Özerden** adında birisidir. Bu kişi, "özgeçmiş" ni şöyle yazmaktadır:

"9/6/1963 doğumluyum. Ankara Maltepe İlkokulu, Ted Ankara Koleji ve Beyoğlu Atatürk Lisesinin ardından 1986 yılında İstanbul Üniversitesi, İktisat Bölümü - Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldum. 1989'a kadar **Yeni Asır** gazetesi Dış Haberler editörü ve Yayın Kurulu üyesi olarak görev yaptım. Ardından Milli Eğitim Bakanlığı lisans üstü yurtdışı burs sınavlarını kazanarak İngiltere'ye gittim.

1991 yılında University of Cambridge'de '**İngiliz Basınının Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'ndeki Dönüşümü Algılayışı**' başlıklı tezimle Master of Philosophy derecesi aldım. Bu tezle, **medya-siyaset-kamuoyu arasındaki etkileşimleri** anlamaya çalıştım.

Yine 1991'de İngiliz 'Legion Telecommunications' grubuyla **Alo Bilgi** Telekomünikasyon Hizmetleri adlı şirketi kurup 1994 yılına kadar Genel Müdürlüğü'nde bulundum.

1992-1995 yılları arasında; **Bilgi Hastanesi, LCV Reklam Hizmetleri, Alo Market, ART TV Yapım ve Açık Radyo**'nun kuruluş ve/veya yönetimlerinde aktif görev aldım.

1993 yılında **ATV**'nin kuruluş döneminde **yayın yönetmenliğini** kısa bir süre üstlendim.

1994 yılında Bilgi Eğitim AŞ. adlı şirketimizin hayata geçirdiği, İstanbul

School of International Studies (ISIS) kariyerimde iletişimden eğitime geçişin dönüm noktası oldu. ISIS'te University of Portsmouth ve London School of Economics'le ortak eğitim programları düzenledik. Aynı yıl Bilgi Eğitim ve Kültür Vakfı'nı kurarak İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin temellerini attık. Vakfın Kurucular Kurulu Başkanlığını üstlendim.

1996 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi kuruldu. 1996'dan bu yana Üniversite'nin Mütevelli Heyeti Başkanlığı'nı ve İcra Kurulu Başkanlığı'nı yürütüyorum. Yönetici olarak en büyük hayalim Üniversitemizin gıpta edilen bir 'sinerji' yaratmasına ve toplumda yenilikçi, üretken, dayanışmacı ve etik değerlerin öncüsü olmasına katkıda bulunmaktır."

Oğuz Özerden adlı kişi 37 yıllık yaşamında, yaşayıp da görseydi Turgut Özal'ın gözünü yaşartacak başarıları "imza" atmış bir "müteşebbis" genç işadamımızdır. Bilgi ve tecrübesi Sabah gazetesinin ve batık Etibank'ın sahibi **Dinç Bilgin**'in Yeni Asır gazetesiyle başlamış ve ATV'nin kuruluş döneminde yayın yönetmenliği yaparak gelişmiştir. Uzmanlık alanı "Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliği'ndeki Dönüşüm" ve bunun "basın tarafından algılanışı"dır. Amerikan emperyalizminin "demokrasi projesi" için bulunmaz bir uzmanlık alanına sahiptir.

Ancak Oğuz Özerden'in bilgisi yanında, ticari başarıları çok daha fazladır. Alo Bilgi, Alo Market gibi "şeytanın bile aklına gelmeyecek" yollarla para kazanmasını bilmiştir. Ve herkesin bildiği gibi Alo Bilgi, ülkemizdeki **900'lü telefon hatlarıdır** ve Oğuz Özerden 900'lü hatların ilk kullanıcısıdır. Ve "Merhum" Turgut Özal'ın başbakanlığında yaptığı son icraatı 900'lü hatları özel kullanıma açtırması olmuştur. Doğal olarak Bilgi Üniversitesi'nin kurucularından ve mütevelli heyeti üyelerinden ANAP milletvekili, Türk-Avrupa Parlamento Dostluk grubu eşbaşkanı, **Türk Demokrasi Vakfı** başkanı ve en büyük uğraşısı "sabahları gazetelere ve ilgililere e-mail göndermek" olan **Bülent Akarcalı** ile "dostlukları" 900'lü telefon hatlarının işletilmesiyle başlamıştır. Bilgi Üniversitesi'nin kurulduğu dönemde Şişli belediye başkanı ANAP'dan **Gülşay Aslıtürk** tür.

Ve aynı şekilde Sabah Yayıncılık A. Ş. muharrir üyesi ve yayın grubu başkanı, Sabah Pazarlama, Medya Holding ve Etibank yönetim kurulu üyesi, Bilgi Üniversitesi kurucula-

rından **Zafer Mutlu** ile Oğuz Özerden'in "dostluğu" da Dinç Bilgin şirketlerinden gelmektedir. Ancak Mutlu ailesinin Bilgi Üniversitesine katkısı bunlarla sınırlı değildir. **Latif Mutlu** ve **Serdar Mutlu** da kurucu ve müteveli heyeti üyesi olarak yerlerini almışlardır.

Bu "mutlu" aile tablosu, 1999 yılında Kemer özel kolejini açan Zeynep Mutlu Eğitim Vakfı müteveli heyetinde daha açık hale gelmektedir.

Zeynep Mutlu Eğitim Vakfı müteveli heyeti şu kişilerden oluşmaktadır:

Asaf Savaş Akat, Dinç Bilgin, Ercan Anklı, Ertuğrul Özkök, Hikmet Çetin, Cem Boyner, Cem Kozlu, Bülent Eczacıbaşı, Bülent Tanla, Mustafa Sangül, Mustafa Tavillioğlu, Toktamış Ateş, Yavuz Donat, Zülfü Livaneli ve Oğuz Özerden.

İşte böylesine bir "saadet zinciri", Mete Tuncay ve Murat Belge'nin Tarih Vakfı'yla birleşerek, kişiyi 27 yaşında şirket sahibi, 34 yaşında üniversite sahibi yapabilmektedir. Şüp-

hesiz Bilgi Üniversitesi'ni kurmadan önce 900'lü hatlarla "sex kanalları" açarak para sahibi olan Oğuz Özerden hiçbir şeydir. O sadece birilerinin "sadık adamı" olarak, onların paravan kuruluşlarının ve işlerinin yürütücüsü durumundadır. Tıpkı Dinç Bilgin'in adamı Zafer Mutlu ve ailesi gibi. Ancak ortada bir üniversite vardır ve 1999-2000 öğretim dönemi itibarıyla burada okuyan 4.438 öğrenci sözkonusudur. İstanbul sosyetesinin en gözde mekanı olan Şişli'de muhkim Bilgi Üniversite'si, 12 Eylül sonrasında ülkemizdeki çürümüşlüğü, yolsuzluğun ve ahlaksızlığın temelleri üzerinde yükselmektedir. Böyle bir "üniversite"de görev yapan öğretim üyeleri ve eğitimciler, dönemin ve "üniversite"nin üzerinde yükseldiği temellerden sorumludurlar. "Üniversite"nin kurucusu, müteveli heyeti üyesi Toktamış Ateş'in kendi sözleriyle söylersek, "12 Eylül"le birlikte müthiş bir 'kokuşma' ve 'pespayeleşme'" onların sayesinde bunca yıl süregelmiştir. Bu hiç unutulmamalıdır.

"Öyle yıkma kendini,
Öyle mahzun, öyle garip...
Nerede olursan ol,
İçerde, dışarda, derste, sırada,
Yürü üstüne üstüne,
Tükür yüzüne celladın,
Fırsatçının, fesatçının, hayının...
Dayan kitap ile
Dayan iş ile.
Tırnak ile, diş ile,
Umut ile, sevda ile, düş ile..."

Ahmet Arif

Menkul Kıymetler Borsası Kazandırmaya Devam Ediyor!

“Bugün İstanbul Borsası, geniş halk kitlelerinin ellerindeki her türden birikimlerinin sermayeleştirilmesi işlevini yerine getirmektedir. “Faize yatırılmış paraların”, “üretim ve yatırıma yönlendirilmesi” demagojisiyle yürütülen bu sermayeleştirme eylemi, borsanın olağan işleyişi içinde geniş bir **mülksüzleştirme**nin yansıması durumundadır.

IMF ile yapılan stand-by anlaşmasıyla birlikte resmiyet kazanan mülksüzleştirme süreci, öncelikle geniş halk kitlelerinin (kendi deyişleriyle “küçük yatırımcıların”) ellerindeki her türden tasarrufun para-sermaye haline getirilmesi sürecidir. Bugün İstanbul Borsası’nda meydana gelen “rekorlar”, bu sürecin etkin bir biçimde işlediğini göstermektedir.

İlk yapılan, “küçük yatırımcıların” ellerindeki paraların (ki bunlar sermaye değildir) bir biçimde para-sermaye haline getirilmesi için borsaya yönlendirilmesi olmuştur. Faiz oranlarının düşürülmesi, döviz kur artışının iki yıl süreyle sabitlenmesi ve kira artışının sınırlandırılması kararlarıyla, bu alanlarda toplanmış olan “küçük yatırımcıların” tasarrufları hızla borsaya yönlendirilmiştir. Böylece, borsaya yatırılan her tasarruf, para-sermaye haline dönüşerek, sermayenin yeniden üretimi sürecine dahil edilmiştir. Ancak dünya ekonomik buhranının niteliği ve ülkemizdeki biçimlenişinin para-sermayeye ilişkin oluşu, bu yönlendirme içinde “küçük yatırımcıların” dikkatlerinden özenle gizlenmiştir.

Bundan sonraki süreç, kapitalist sistemin kendi içindeki mülksüzleştirme gerçeği niteliklerinin ortaya çıkması sürecidir...

Böylece, “sermaye piyasası”nda şirket birleşmeleri, şirket satın almalar ve iflaslar birbirini izleyecektir. Ta ki, bir kısım sermayeler ortadan çekilene kadar ya da düpedüz ortadan yok olana kadar. Tıpkı 1980 sonrasında banker olaylarının başlamasıyla ortaya çıkan büyük iflaslar gibi.

İşte menkul kıymetler borsası, para-sermayenin değişik kaynaklardan toplanan paralarla desteklendiği, büyütüldüğü, dolayısıyla kapitalistler arasındaki mülksüzleştirmede daha büyük bir nüfusun birikmiş paralarının mülksüzleştirildiği bir alan olmaktadır. Normal zamanlarda kapitalistler için “ucuz kredi” aracı olan, diğer yandan devlet görevlilerine rüşvet vermenin “yasal” bir aracı olarak işlev gören menkul kıymetler borsası, ekonomik buhran dönemlerinde “küçük yatırımcıların” nicel olarak ağırlıkta olduğu büyük bir kesimin mülksüzleştirilmesinin bir aracı olarak işlev görür. Bugün IMF ile yapılan stand-by anlaşmasıyla, 1986 yılında kısa yoldan para kazanmanın bir aracı olarak ülkemiz gündemine giren İstanbul Borsası, 1990’a kadar pekçok kişinin hayallerinin yıkıldığı bir “at yarışı” olduğu görüldükten sonra, faize, repoya, “yüksek kâr payı” veren tefecilere yönelen küçük tasarrufların yeni bir “cazibe merkezi” haline getirilmiştir. Kısa vadeli birkaç küçük “getiri” dışında, orta ve uzun vadede, eldeki tüm birikimi, 1980’lerin bankerleri gibi bir çırpıda yok edecek olan borsanın en büyük ayrıcalığı ise, burada para

yitirenlerin hiçbir yasal güvencelerinin olmamasıdır. Ocak ayında "rekor zirve" yapan İstanbul Borsası'nda işlem gören hisselerin şirketler bazındaki incelemesi de, bu sonun fazla uzak olmadığını göstermektedir.

Bu son kaçınılmazdır. Çünkü,

24 Ocak 1980 yılında S. Demirel'in başbakanlığında kurulmuş olan azınlık AP hükümetiyle uygulamaya konulan ve 12 Eylül askeri darbesiyle tüm boyutlarıyla uygulanan "ekonomik istikrar paketi"yle başlayan süreçte, işçi, köylü ve kent küçük-burjuvazisinin reel gelirlerindeki sürekli düşüş koşullarında topluma benimsetilen "köşedönmeçilik" zihniyeti (pragmatizm), her türlü olumsuz ekonomik, sos-yal, siyasal gelişme karşısında bireysel çıkış yolunu arayan bireylerin oluşmasına hizmet etmiştir.

"İşini bilen memur" rüşvet yoluyla, kendisiyle aynı koşullarda yaşayan ve gelirleri sürekli azalan kesimlerin sırtından kendi bireysel yaşamı için "avantajlar" elde ederken; bir başka "işbilen" ise, siyasal parti ilişkileri içinde yolsuzluklarla kendini kurtarmaya çalışmıştır. Bu ve benzeri birçok somut olguda açıkça gözlenen "yeni kavrayış", "eski solcuların üstün gayretleri" ile kent küçük-burjuvazisi içinde kalıcı hale gelmiş ve bu küçük-burjuva zihniyeti toplumun her kesimine yayılmıştır. Bunun sonucu ise, faiz, repo, döviz vb. yollarla ellerindeki paraları günlük, haftalık ya da aylık olarak "değerlendiren", böylece kendini enflasyona "ezdirtmeyen" "işbilen", "akıllı", "kafası çalışan" küçük-burjuva bireylerin sayısal artışı olmuştur.

Bu bireyler, kendi bireysel "kurtuluş" yolunu bulduklarını sandıklarından, her türlü toplumsal mücadeleye karşı olmuşlar ve bu mücadelenin "çağdışı" olduğunun propagandasını yapmışlardır. Kapitalizmin "nimetleri"nden nasıl yararlandıklarını öve öve bitiremeyen bu kesimler ve onların dünya görüşü, ülkemizde yıllardır süren depolitizasyon sürecinin de temel dayanağı olmuşlardır.

Ama kapitalizmin kendi yasaları işlemeye devam etmiştir. Kent küçük-burjuvazisinin gerçek gelirlerinin dışından elde ettikleri "kazançlar"la sürdürdükleri yaşam koşulları, emperyalist ekonomilerin buhranı ile birlikte sona ermiştir. Ancak yıllardır sürdürdükleri yaşam alışkanlıkları, dünya kavrayışları, bireycilikleri, onların bu gerçeği görmesini ve bilincine varmasını engellemiştir. Şimdi o çok sevdikleri ve içinde "mutlu" oldukları kapitalizmin yasaları, görmedikleri ve görmek istemedikleri gerçekleri, onları mülksüzleştirerek göstermek durumundadır. **Sınıf olarak**, her zaman mülksüzleşerek **proleterleşmekten korkan** küçük-burjuvazi, yeni "milyenyum"un "gözkamaştırıcı havayı fişek gösterileri" altında son dansını yapmaya çalışmaktadır. Bu dansın salonu İstanbul Borsası ve sloganı "borsa kazandırıyor" olmaktadır. Böylece 1982 banker olaylarından sonra, **ülkemiz tarihinin en kapsamlı mülksüzleşme dalgası**, mülksüzleştirilecek olan küçük-burjuvazinin, emperyalizmin "globalizm"inin ve oligarşik yönetimin tezahürat korosu olarak yer aldığı bir törenle başlamıştır.

Onlar, proletaryanın yanında ve onun bir müttefiki olarak kendilerinin gerçek kurtuluşu için mücadele etmekten uzaklaşarak, emperyalizmin ve oligarşik yönetimin tezahürat korosu haline gelişleriyle, bu mülksüzleşmeyi peşinen kabul etmişlerdir. Onlar, artık "yükselen değer" değil, "düşenler"dir. Onların deyişle, "düşenin dostu olmaz"!

Onların gerçek ve kalıcı tek "dostu"nun proletaryadan başkası olmadığını ve proletarya ideolojisinden başka hiçbir ideolojinin kendilerini kurtaramayacağını, kendi yaşam deneyimleriyle öğrenme zamanı gelmiştir."

[*Kurtuluş Cephesi*, Menkul Kıymetler Borsası "Kazandırıyor"!, Sayı: 53, Ocak-Şubat 2000]

Aralık 1999'da IMF ile yapılan stand-by anlaşmasıyla birlikte ülkemiz tarihinin en kapsamlı mülksüzleşme ve yoksullaştırma "operasyonu" başlatılırken, "üç yıllık istikrar programı" hazırlanmıştır. Programın üç yıllık bir za-

man dilimine bölünmesi, doğrudan mülksüzleştirilecek olanların birden ve eşzamanlı olarak mülksüzleştirilmelerinin istenmemesinden kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle, **eşzamanlı** bir mülksüzleştirme operasyonu, bur-

juva ekonomistlerin deyimiyle söylersek, “şok kararlar” alınmasını zorunlu kılar ve bu, nüfusun büyük bir bölümü etkiler. Doğal olarak, böylesine birden ve eşzamanlı bir mülksüzleştirme operasyonu, geniş bir **kitlenin karşı tepkisini eşzamanlı olarak** ortaya çıkarmak durumundadır. İşte bu nedenden dolayı, son “istikrar tedbirleri” üç yıla yayılmış olarak, bunlardan etkilenecek nüfusun birbirinden ayrı ve değişik zamanlarda mülksüzleştirilmesini ve yoksullaştırılmasını hedeflemektedir. Böylece, her “kesim”, uygulamadan etkilendiği dönemlerde diğer kesimlerden ayrılmış ve yalıtılmış hale getirilmektedir. Günlük yaşamaya ve günlük düşünmeye alıştırılmış kitleler, kaçınılmaz olarak, “istikrar tedbirleri”nin bir gün kendisini de kapsayacağını düşünmeden olayların sıradan bir **izleyicisi** haline gelmiştir.

“Globalizm” propagandasının kitleleri alabilmesine etkisi altına aldığı bir ortamda, hemen herkes “globalleşme”den kendilerine düşecek olan “pay”ın beklentisine sokulmuşlardır. Marmara depremi sonrasında yapılan “yardımlar”dan kendi hisselerine düşeceği varsayılan 6 milyarın hesaplarının bile yapıldığı bir dönemde, “globalizm” propagandasının ideolojik içeriği yanında, ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sonuçları hakkında söylenen her söz, ülkenin “gelişmesine karşı çıkan” “fesat yuvalarının” işi olarak görülmüştür. Daha ötesi, bu “fesatçılar” salt ülkenin “gelişmesine karşı” olmakla kalmamakta, aynı zamanda **bireylerin** daha “iyi” yaşamalarına da karşı çıkmaktadırlar! Ve onlar, “globalizm”e karşı çıkarak, “bizleri” “yerelleşmeye” itelemektedirler!

“Köşe dönmeçiliğin” kitlesel bir kavrayış haline gelmesiyle birlikte, hemen herkes “birey” olmakla “bireyci olmak” arasındaki sınırları ortadan kaldırmış ve kendi bireysel çıkarının “koruyucu ve kollayıcısı” haline gelmiştir. Böylece “bireysel çıkar”, toplumsal ya da kamu çıkarlarından öte ve karşıt bir şey olarak kavranılmış ve birey, ülkenin genel ekonomik yapısından çok, bu olumlu ya da olumsuz ekonomik yapı içinde **kendi çıkarını nasıl gerçekleştireceğinin** ve kendisine nasıl “avantajlar” sağlayabileceğinin peşine düşürülmüştür. Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH), dış ödemeler dengesi, dış ticaret dengesi, dış borç stoku vb. ekonomik kavramlar ve bunların ifade ettiği olgular hiçe sayılırken, “bireysel çıkar”ın (gelirin) GSMH’den kendilerine düşecek pay olduğunu bile önemsememişlerdir. Herşey repo, faiz, bono, borsa değerleri etrafında dönmeye başlamıştır.

İşte böylesi bir “bireycilik” ortamında IMF ile yapılan stand-by anlaşmasına gelinmiş ve anlaşmanın içerdiği **mülksüzleştirme** ve **yoksullaştırma** uygulamaları başlatılmıştır. Ancak herşeye repo, faiz, bono ve borsa değerleri ile bakıldığından, mülksüzleştirilecek olanlar, Avrupa Birliği’ne “aday ülke” ilan edilmesiyle geleceği “müjdelenen” 7 milyar dolar ile IMF’yle yapılan anlaşma sonucunda geleceği “müjdelenen” 6 milyar dolardan kendilerine düşecek payın beklentisine sokulmuştur.

Ve herkesin yaşadığı ve bildiği gibi, yapay olarak faizler aşağıya çekilmiş ve faiz geliriyle elde edilen yaşam standardı sona ermiştir. Faize yatırılmış paralar, “medya”nın olağanüstü propagandasıyla hızla **İstanbul Menkul Kıymetler Borsası’na** yöneltilmiştir.

Tarihler 18 Ocak 2000’i gösterirken, yani IMF ile yapılan stand-by anlaşmasının yürürlüğe girdiği 23 Aralık 1999’dan tam 26 gün sonra, İMKB Birleşik Endeksi 9.000’lerden 19.577 seviyesine yükselmiştir. Borsacıların çok sevdiği deyişle, birleşik endeks 3,6 cente yükselmiştir.^[*]

Ocak 2000’de borsanın işlem hacmi 14 katrilyon, yani 26 milyar dolar olmuştur.

Nisan 2000’e gelindiğinde borsanın dört aylık işlem hacmi 48,5 katrilyona (86 milyar dolar) yükselmiştir. Kasım 2000’de ise 10 aylık işlem hacmi 96 katrilyon (160 milyar dolar) olmuştur.

İstanbul Borsası’nın “düşüş trendi”ne girdiği **24 Kasım 2000** tarihi itibarıyla İMKB Birleşik Endeksi 10.808 seviyesine inmiştir. Borsacıların o çok sevdikleri deyişle, birleşik endeks değeri 1,5 cente düşmüştür. Dolar olarak %58,4 değer yitirmiştir. Reel olarak hesaplandığında, yani enflasyon oranı hesaba katıldığında borsa “yatırımcısı”nın yıllık kaybı %100 olmaktadır.

Kasım ayının son gününe girildiğinde İMKB-100 endeksi 8.747’ye düşmüştür. Borsacı deyişle birleşik endeks değeri 1,2 cente düşmüştür. Dolar bazında birleşik endeks yıl içinde %66,6 değer kaybetmiştir. Böylece reel değer kaybı %110’lara ulaşmıştır. Aralık ayının “ilk işlem günü”nde İMKB-100 endeksi 7.977 olmuş (1 cent), kayıp oranı %76’ya çıkmıştır.

[*] İMKB Birleşik Endeksi’nin dolar bazındaki değerinin bu “hesaplanması”, borsa birleşik endeks rakamının dolara o anki TL değeri ile bölünmesiyle yapılmaktadır. Ancak borsa endeksinin dolar bazındaki gerçek değeriyle uzaktan yakından ilgisi yoktur. Bu, istenilen herhangi bir yılı 100 kabul ederek yapılan enflasyon hesaplarına benzemektedir. Tamamıyla aldatıcıdır.

“Küçük yatırımcı”nın reel kaybı %120'lere yükselmiştir.

Bunun ekonomik anlamı, faiz gelirleriyle geçinen ve faizlerin düşmesiyle paralarını borsaya yatıran kesimlerin **alım gücünün**, bir yıl öncesine göre **yarı yarıya** azaldığıdır. Bu da yaklaşık olarak 50-60 milyar dolarlık bir **talep daralması** anlamına gelmektedir.

Böylece “istikrar tedbirleri”nin en önemli halkasını oluşturan “talebin düşürülmesi” hedefi, ücret ve maaşların bir yıl öncesine göre (reel olarak) %65 azaltılmasıyla başlamış, buğday taban fiyatının aynı oranda düşük verilmesiyle devam etmiş ve borsa aracılığıyla mülk sahibi kent küçük-burjuvazisinin mülksüzleştirilmesine ulaşılmıştır. Ama bütün bu mülksüzleştirme ve yoksullaştırma (kendi değişleriyle “talep daraltılması”) yeterli değildir. Sıra kent küçük-burjuvazisinin diğer kesimlerine gelmiştir. Bunun adı da, “**hayat standardı vergisi**” olmuştur.

Yapılanlar, burjuva ekonomi-politiği açısından çok sıradandır. Burjuva ekonomistlerine göre, ülkedeki enflasyonun nedeni, devlet “destekleri”, “kamu kuruluşları”, döviz fiyatının artışı ve talebin yüksekliğidir. Onlara göre, enflasyonun “aşağıya çekilebilmesi” için, devlet “subvansiyonları”nın kaldırılması, “kamu kuruluşları”nın “özelleştirilmesi” ve döviz fiyatlarının iki yıl süreyle “sabit” tutulmasına paralel olarak **talebin daraltılması** gerekmektedir.

Arz-talep yasasına göre, talepte meydana gelen düşme, fiyatların düşmesine neden olacaktır. Dolayısıyla talebin daraltılması, yani kitlelerin alım gücünün azaltılması fiyatların düşmesine neden olarak enflasyonun azalmasını getirecektir.

Öte yandan, otuz yıla yakın bir süredir ülkemizin bir “gerçeği” olarak varlığını sürdüregelen enflasyonun neden düşürülmek istendiği de belirsizdir.

Halk kitlelerinin içine sokuldukları beklenti, enflasyonun düşmesiyle kendi yaşam düzeylerinin yükseleceğidir. Bir başka deyişle, enflasyon, bireylerin yıllık olarak belirli oranlarda da olsa artan gelirlerini “sınırlamakta”dır. Dolayısıyla, enflasyonun aşağıya çekilmesiyle, bireylerin artan gelirleri, onların artan tüketim olanağı anlamına gelecektir.

Oysa ki, **ülkemizde uygulanan “istikrar tedbirleri”nin amacı enflasyonu azaltmak değildir.** Amaç, emperyalist tekeller adına, ülkenin **dış borçlarının ödenmesini güvenceye almaktır.** Bunun tek yolu ise, ülke içinde üretilen tüm değerlerin, ülke içinde tüketilmeksizin satılmasının sağlanmasıdır. Bu yüz-

den, anti-enflasyonist politikanın temel amacı, kitlelerin tüketim gücünün azaltılması, yani talebin daraltılmasıdır. Bu talep daraltılması, kitlelerin alım gücünün düşürülmesi demek olduğundan, aynı zamanda **emek-gücünün değerinin düşmesi** demektir.

Ama yine de herkes sevinebilir! “Enflasyonumuz” aşağıya inmekte, “devletimiz”in “faiz dışı gelirleri” artmaktadır! Fakat ne olduysa olmuş, Kasım 2000’in son haftasına girilirken birden repo faizleri %250’ye ve bono faizleri %50’ye yükselmiş ve bir kısım bankalar tüketici kredilerinin faiz oranlarını yükseltmeye başlamışlardır.

Borsada ne kadar kazanacaklarının hesabına dalarak, Aralık 1999 sonunda sekiz bankaya el konulduğunda, bunun “hazineye” getireceği “yükü” ve bu “yükün” nasıl karşılanacağını hesaplamayanlar, Kasım 2000’e gelindiğinde Bank Kapital ile Etibank’ın “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu”na devredilmesiyle birlikte “yükün” 10 milyar dolar olduğundan sözmeye başlamışlardır.

“Özelleştirme”nin “globalleşmenin” bir gereği olduğunun propagandasını yapanlar, Hazine’ye devredilen on bankanın son beş yıl içinde “özelleştirildiğini” ve bu “özelleştirme” için nasıl propaganda yaptıklarını unutmuşçasına, şimdi 10 milyar doların “hesabı” peşinde koşmaktadırlar.

Ekonomi diliyle söylersek, “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu”na devredilen bankalar, sözcüğün hukuki anlamıyla **iflas etmişlerdir.** Doğal olarak iflas eden her ticari kuruluş gibi tasfiye edilmek durumundadır. Ancak banka mevduatlarının “devlet garantisi” altında olması nedeniyle, bu bankaların iflas işlemleri doğrudan **devlet** tarafından yerine getirilmektedir. Yapılan işlemler iflas etmiş herhangi bir ticari şirket gibi, bu bankalar da, borç ve alacaklarından menkul ve gayri-menkullerine kadar tüm hesaplarının çıkartılması, alacakların tahsili, borçların ödenmesi, satılabilir mülklerin satışı vb. işleme tabidirler. Ve tüm iflas işlemlerinde olduğu gibi, alacaklıların, alacaklarına karşılık olarak bankaların değişik varlıklarına haciz koydurtmaları olağan işlemler durumundadır. Aynı biçimde, bu işlemlerde yapılmış yolsuzluklar, sahtekarlıklar vb. ortaya çıktığında, bunlara ilişkin olarak da “yasal işlem” yapılmak durumundadır.

Bugün “banka hortumlamak” diye “medya”nın isimlendirdiği olay, herkesin bildiği ve bileceği **iflas olayı**ndan başka birşey değildir. Dolayısıyla, “temiz toplum” vb. yaklaşımlarla hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır. “Medya”nın “banka hortumlamak” diye adlandırdıkları

ise, iflas etmiş bir şirketin sahiplerinin, iflas ilanından önce “kurtarabileceğini kurtarması”ndan öte değildir. Ülkemizde her yıl binlerce şirket kurulmakta, işyerleri açılmakta ve aynı sayıda şirket ve işyeri iflas etmektedir. Ve her iflas olayında görüldüğü gibi, şirket ya da işyeri sahipleri, gayri-menkullerini iflastan kısa bir süre önce “bir başkasına” (genellikle akrabalarına) satılmış gösterirler ve bankalar-daki paralarını çekerler. Bazı işyeri sahiplerinin, haciz gelmeden birkaç saat öncesinde işyerindeki eşyaları (mobilyalar da dahil) kamyonlarla taşıdıklarını hemen herkes bilmektedir. Küçük şirketlerin ve işyerlerinin alacaklılarının çok iyi bildiği gibi, iflas öncesinde yapılan bu işler, “yasal olarak” ispatlanabildiği oranda, mahkemelik olmaktadır. İşte “banka hortumlayanlar”ın yaptıkları da bundan başka birşey değildir.

Olayın ekonomik yanı ise, işçilerden köylülere ve kent küçük-burjuvazisine kadar tüm halk kesimlerinin “istikrar tedbirleri” çerçevesinde yoksullaştırılmaları ve mülksüzleştirilmelerinin bir sonucu olmasıdır. Bu olgu, piyasadaki büyük miktarlarda paranın çekilmesini, bir başka deyişle el değiştirmesini sağlamaktadır. Ancak ekonomik buhran dönemlerinde (ki ülkemizde bu yıllardır süregelmektedir), paranın eldeğiştirmesi tek başına yeterli değildir. Eldeğiştiren paranın, para-sermaye haline dönüşmemesi ve mevcut para-sermayenin bir kısmının **değer yitirmesi** gerekmektedir. Ve her ekonomik buhran döneminde olduğu gibi, buhranın ilk etkileri ve yıkıcı sonuçları tüketim malları sektöründe ortaya çıkar. Tüketim malları sektöründe para-sermayenin devir hızı üretim malları sektörüne göre daha yüksek olduğundan, sonuçtan bu sektörle iş yapan para-sermaye kuruluşları, yani bankalar büyük ölçüde etkilenirler. Talep daralmasının en hızlı etkilediği tüketim malları sektörü olduğundan, halk kitlelerinin alım gücünün düşürülmesine yönelik her önlem, öncelikle onları ve onların iş yaptığı bankaları etkileyecektir. 2000 yılına ilişkin 9 aylık şirket bilançoları incelendiğinde, bu sektörün “istikrar tedbirleri”nin talep daraltılmasına yönelik uygulamalarından birincil dereceden etkileniği hemen görülecektir.

“Globalizmin vurguncuları”ndan **Türkcell**’e bakıldığında halk kitlelerinin alım gücündeki düşüşün nasıl sonuçlar verdiği hemen görülecektir.

Bilineceği gibi, Türkcell, Temmuz ayında hisselerinin %11’ini borsada işleme açmış, nominal değeri 40 milyar dolar (25 trilyon lira) olan 25 milyar 400 milyon adet hisse senedi-

ni ortalama 44.000 liradan (7 cent) “halka” arz etmiştir. Bu işlem sonucu Türkcell, toplam 1 katrilyon (1 milyar 780 milyon dolar) “hasılat” elde etmiştir. 25 trilyon nominal değerindeki hisselerin %40’ı Finlandiya Sonera şirketine, %50,4’ü **M. Emin Karamehmet**’e aittir. Böylece satıştan, Sonera grubunun payına yaklaşık olarak 700 milyon dolar, M. Emin Karamehmet’e 900 milyon dolar düşmüştür.

24 Kasım 2000 tarihi itibarıyla Türkcell hisselerinin borsadaki değeri 25.500’e (3,7 cent) düşmüştür. Oransal olarak Türkcell hisseleri 5 ay içinde %42 değer kaybetmiştir. Türkcell hisselerini satın alanların reel kayıpları ise %90 civarındadır (302.000 bireysel “yatırımcı”). Borsanın “dibe vurduğu”nun söylendiği **30 Kasım** itibarıyla Türkcell hisselerinin değeri 21.000’e düşmüş (3 cent) ve 1 Aralık’ta 15.570 olmuştur. (2,2 cent). Böylece beş aydaki değer kaybı %68 olmuş ve reel kayıp oranı ise %120’nin üstüne çıkmıştır..

2000 yılının ilk dokuz aylık döneminde Türkcell, 23 trilyon lira (yaklaşık 3 milyon dolar) zarar etmiştir.

Sadece Türkcell son beş ay içinde “piyasadaki” 1 milyar 200 milyon dolar çekmiştir. Yani 302.000 “bireysel yatırımcı”, bu dönemde 1 milyar 200 milyon dolar yitirmişler, yani **alım güçleri 1 milyar 200 milyon dolar** azalmıştır. Bunun sonucu ise, Türkcell’ in abone başına aylık ortalama gelirinde düşüş olmuştur. (Ağustos ve Eylül aylarında yaptığı zamlarla ortalama aylık gelir 26 dolardır). Bir başka ifadeyle, son altı ay içinde cep telefonu sahipleri ayda 17 milyon liralık konuşma parası ödemekle birlikte **daha az** konuşmaya başlamışlardır. Telefon konuşmalarından elde ettiği gelirlerin düşüşü karşısında Türkcell **reklam** kampanyalarına ağırlık vermiştir. ^[1]

[1] Türkcell’in reklam kampanyasını ve Tarih Vakfı’yla olan ilişkilerini Kurtuluş Cephesi’nin daha önceki sayılarında sergilemiştik. Bu ilişkinin somut sonuçlarından birisi de, “sabit hat ücreti” konusunda “tüketiciyi koruma” adı altında faaliyet gösteren “sivil toplum kuruluşları”ni harekete geçirerek kamuoyunu kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmek olmuştur. “Yurttaş İnisiyatifi”nin bilmem hangi avukatının “cep telefonu abonelerinin ödediği sabit hat parası”ni iptal ettirmek için Danıştay’a dava açtığını hemen herkes anımsayacaktır. Gerçekte ise, “sabit hat ücreti” sabit telefonlardan mobil telefonların aranması hizmeti karşılığı mobil telefon şirketlerinin Telekom’a ödedikleri paradır. Türkcell, bu ücreti “tüketiciye” yansıtarak, onlardan tahsil etmektedir. “İstikrar tedbirleri”nin bir parçası olarak Telekom bu hizmete zam yapmış ve bu parayı Ocak ve Şubat aylarında Türkcell’in hesabından tahsil etmiştir. Türkcell, “yurttaş inisiyatifi”ni harekete geçirerek Danıştay’a dava açmış ve

8,4 milyon aboneye sahip olan Türkcell, ekonomik anlamda tüketim malları sektörüne ait bir şirkettir. Dolayısıyla IMF'nin "istikrar tedbirleri" sonucunda ortaya çıkan "talep daraltılması"ndan birincil dereceden etkilenmek durumundadır. Öte yandan, "iletişim sektörü"nde süregelen "kıyasaya rekabet", İşbankası ile İtalyan Telekomunun 3. GSM ihalesini 3.5 milyar dolara almasıyla hızlanmıştır. Bu da, Türkcell'in "pazar payının" küçülmesi, satışlarının azalması ve gelirlerinin düşmesi anlamına gelmektedir. Bunu önlemek için yeni yatırımlar yapmak zorunda kalmıştır. Ancak bu yatırımların "global rekabet" koşullarında ne denli kârlı olacağı da belirsizdir. Türkcell'in hisselerinin %11'ini borsaya "kota" ettirdiği Temmuz ayında "piyasa değeri" 17 milyar 943 milyon dolar iken, 24 Kasım 2000 tarihinde 8 milyar 800 milyon dolara ve 30 Kasım 2000 tarihinde 7 milyar dolara ve 1 Aralık 2000'de 5 milyar 558 milyon dolara düşmüştür. Türkcell'in sabit sermaye yatırımlarının 1,5 milyar dolar ve son GSM ihale değerinin 3,5 milyar olduğu gözönüne alındığında "gerçek değeri"ne indiği söylenebilir.

Türkcell, İşbankası ile İtalyan Telekomunun üçüncü GSM ihalesini 3,5 milyar dolara almasından sonra, (borsaya girişinden bugüne kadar geçen beş ay içinde) yaklaşık 877 milyon dolarlık yatırım yapmıştır. Yapılan bu yatırım, Türkcell hisselerinin borsadaki satışından M. Emin Karamahmet'in payına düşen miktara eşittir. Hisse senetlerinin basımı için gerekli kağıt ve mürekkep parası ile borsaya giriş için gerekli harcamalar dışta bırakıldığında, kredi faiz oranlarının %40'lar seviyesinde olduğu bir dönemde yatırımlarını "sıfır maliyet"le karşılamış olmaktadır.

Şüphesiz "medya"nın olağanüstü "katkısı"yla borsalarda vurgun yapan sadece Türkcell değildir. **Sabah gazetesinin** sahibi ve Ege'nin "ünlü zenginlerinden" Dinç Bilgin'in sahibi olduğu Etibank'ın hazineye devredilmesiyle birlikte görünür hale gelen vurgun ("medya"nın çok sevdiği sözcüklerle söylersek "hortumlama") Türkcell'den daha az değildir.

Egeli "zengin çocuğu" Dinç Bilgin'in "yıldızı" Turgut Özal'ın başbakanlığıyla birlikte parlamaya başlamıştır. T. Özal'ın "Basın dün-

yasındaki tekelleşmeye karşı" başlattığı "savaşımı" Ege bölgesinde Yeni Asır gazetesini yayınlayan Dinç Bilgin'in 22 Nisan 1985 yılında Sabah gazetesini İstanbul merkezli olarak yayınlamaya başlamasıyla büyük bir zafer kazanmıştır!

Dinç Bilgin, Sabah gazetesinin "kamuoyunu yönlendirme" gücüne dayanarak "yükseleşimi" sürdürmüş ve 1990'lara girildiğinde Medya Holding haline gelmiştir. Sabah gazetesiyile yürüttüğü "promosyon"lar Sabah Pazarlama A. Ş'yi doğurmuş ve Medya Holding büyük bir tüccar haline gelmiştir. (Ekonomi dilinde "pazarlama" cılık, ticaretten başka bir şey değildir.)

1994 yılına gelindiğinde Dinç Bilgin grubu diye adlandırılan Medya Holding'in şirket sayısı hızla artmış ve Sabah ile Sabah Pazarlama A.Ş'yi "halka" açarak, borsaya "kota" etmiştir. 2 Mart 1997 yılında "özelleştirilen" Etibank'ı satın alarak "bankalı holding" haline gelmiştir. Sabah gazetesinin "köşe yazarları"nın sözleriyle ifade edersek, "gazetecilikten başka bir şeyden anlamayan" Dinç Bilgin, finansmanını borsadan ve bankadan sağlayan büyük bir tüccar haline gelmiştir.

Sabah gazetesinin "köşe yazarları"na bakılacak olursa, herşey Etibank'ın satın alınmasıyla birlikte başlamıştır.

Oysa ülkedeki ve dünyadaki olayları az çok izleyen, ekonomiyi az çok bilen herkesin bildiği gibi, 1997 yılının Temmuz ayında "**Asya krizi**" başlamış ve 1998 ortalarında emperyalist sistemi bütünüyle etkisi altına alan boyuta ulaşmıştır. Yani Dinç Bilgin grubunun sonu, Temmuz 1997'de başlamıştır; bir başka deyişle, Etibank'ın "özelleştirilmesinden" dört ay sonra başlayan ve 27 Ekim 1997 günü New-York borsasına yansıyan "Asya Krizi"nin genelleştirdiği mali krizle başlamıştır. Mayıs 1998'e gelindiğinde "Asya Krizi" "Rusya krizi" ne yol açmış ve böylece "kapıya dayanmıştır". İstanbul Borsası'nda büyük düşüşler ortaya çıkarken, kredi faiz oranları %150-200'ler seviyesine çıkmıştır.

Mayıs 1998'den itibaren Türkiye'yi açık biçimde etkisi altına alan dünya ekonomik buhranı koşullarında pek çok şirket gibi Dinç Bilgin grubu da "ödeme güçlüğü" içine düşmüştür. Bu durumda Dinç Bilgin'in imdadına Etibank yetişmiştir. Etibank'ın %100'ler seviyesinden faizle topladığı paralar Dinç Bilgin grubuna ait şirketlere aktarılmış ve böylece bu şirketler piyasadan daha düşük faizle kredi sağlayabilmişlerdir.

"Vermeden almak Allah'a mahsustur". Dinç Bilgin'e ait şirketler, hernekadar piya-

Nisan ayında "yürütmeyi durdurma karar" çıkartmıştır. Mahkeme Eylül ayında sonuçlanmış ve Türkcell davayı kaybetmiştir. Ancak "yürütmeyi durdurma karar"yla 6 ay boyunca ödeme yapmamıştır. Bu 240 trilyon liradır. Bu miktar, Türkcell'in son "hazır kart" reklam ve pazarlama kampanyası için harcadığı paraya eşittir.

sadaki faiz oranlarından daha düşük faizlerle Etibank kaynaklarını kullanmışlarsa da, bunların tekrar yerine konulması gerekmektedir. Aksi halde **iflas** kaçınılmazdır. Ve öyle de olmuştur.

Ancak ülkemizdeki tüm işbirlikçi burjuvalar gibi, Dinç Bilgin de içine girdiği “darboğaz” dan kurtulabilmek için, tüm umudunu Nisan 1999 seçimlerine bağlamıştır. T. Özal’la kurulan ilk ilişkiden beri ANAP’ın şemsiyesi altında palazlanan Dinç Bilgin grubu, seçim sonrasında kurulmasını beklediği DSP-ANAP hükümetiyle bu “darboğazdan” çıkacağını ummuştur. Ancak seçim sonrasında DSP-MHP-ANAP koalisyon hükümetinin kurulması, devlet kaynaklarının “üçer” paylaşılmasını zorunlu kılmıştır. Öte yandan devletin dış borçlarını ödeyemez hale gelmesi ve yeni borçlanmaya gidememesi, kaçınılmaz olarak IMF ile stand-by anlaşmasının yapılmasını getirmiştir. IMF anlaşmasının bir ayağı emperyalist ülkelerden alınan borçların ödenmesini sağlamak iken, diğer ayağı tüketim malları sektöründe derinleşen buhranın üretim malları sektörüne aynı oranda yansımaları engellemektir. Böyle olunca, ülkenin önde gelen tüccar sermayesi durumundaki Dinç Bilgin grubunun “istikrar tedbirleri”nden yararlanması olanaksız hale gelmiştir. Yine de Sabah gazetesinin “kamuoynunu yönlendirme” gücüne dayanarak 2000 yılının ortalarına kadar gelinmiştir.

23 Ekim 2000 — Park Holding Yönetim Kurulu Başkanı Turgay Ciner, Sabah Yayıncılık, Birleşik Basın Dağıtım (BBD), ATV, 1 Numara Yayıncılık ve Sabah Pazarlama’nın A grubu hisselerinin yüzde 61’ine ortak oldu. Dinç Bilgin, Medya Holding Yönetim Kurulu Başkanı olarak kalmaya devam ederken, Ciner yedi kişilik yönetim kurullarında dört kişi ile temsil edilecek.

24 Ekim 2000 — Sabah Yayıncılığın borsadaki hisselerinin değeri 3.000 liradan 4.100’e; Sabah Pazarlama’nın hisseleri 2.000’den 3.000’e yükseldi.

27 Ekim 2000 — Etibank “Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu”na devredildi ve Sabah Yayıncılık, Sabah Pazarlama ve Medya Holding’in borsadaki “tahtası” kapatıldı.

2000 yılında İstanbul Borsası’nın en yüksek değere ulaştığı 18 Ocak tarihinde 1.454 lira değerinde 11 milyon işlem miktarna sahip olan Sabah Pazarlama hisseleri 23-27 Kasım 2000 tarihleri arasında ortalama 3.500 liraya yükselmiş ve işlem hacmi 9,5 milyar bulmuştur. Bunun parasal karşılığı 46 milyon dolardır.

Aynı şekilde 18 Ocak 2000’de 3.750 lira-

dan işlem gören Sabah Yayıncılığın işlem miktarı 665 milyon iken, 23-27 Kasım 2000 tarihleri arasında hisse değeri 4.150’ye ve işlem hacmi 32 milyar olmuştur. Bunun parasal karşılığı 187 milyon dolardır.

Böylece Dinç Bilgin grubu, gider ayak borsadan 200 milyon dolar civarında bir parayı çekmişlerdir.

Ancak Sabah gazetesinin öyküsü bunlarla sınırlı değildir.

23 Ekim’de Sabah hisselerinin %61’ini alan Turgay Ciner’in sahibi olduğu Park Holding, marina ve liman işletmeciliğinden tekstilcilığe, elektrik dağıtımından “savunma sanayi” ne kadar pek çok şirketten oluşmaktadır.

Bir gazete haberinde Turgay Ciner şöyle tanıtılmaktadır:

“Turgay Ciner, Park Holding’in sahibi olarak hızlı bir yükseliş içindeydi. Özelleştirme sırasında Havaş’ı satın almış, başka kuruluşlara da yakın dostları aracılığıyla sahip çıkmıştı. Grup Ordu-Sinop Elektrik Dağıtımını almış, madencilığe başlamış ve Penyelüks gibi bir dönemin büyük kuruluşlarından biri olan tekstil firmasını ele geçirmişti. Ayrıca, Hopa Limanı’nı almıştı ve durmaksızın yatırım yapmaktaydı.” [1]

Alpagut-Dodurga, Tunçbilek ve Soma linyit kömürü madenlerini satın alan Turgay Ciner’in iki büyük “yatırımı” ise, Parksavsan A.Ş ile Riva Menkul Değerler şirkettir.

Park Holding bünyesinde yer alan Parksavsan A.Ş şöyle tanıtılmaktadır:

“Park Holding Yönetim Kurulu, 1999 yılının başlarında Türkiye’nin stratejik konumu, çevresel tehditler Milli Savunma Bakanlığımızın ihtiyaçları, **holding içindeki eski asker kökenli personelinin** kabiliyetleri ve dünya askeri pazarının büyüklüğünü dikkate alarak stratejik bir karar almış ve öncelikle yatırımcı olmak sıfatıyla savunma sanayiine katılmaya ve bu alanda aktif rol almaya karar vermiştir. Parksavsan Ticaret A.Ş’nin doğuş felsefesi bu düşüncededir.

Şirket yönetimindeki personelin TSK’deki tecrübeleri, güncel tehditler, teknolojik gelişmeler, Türk Savunma Sanayii’nde faaliyette bulunan diğer ticari firmaların ilgi alanları ve TSK’nin gerçek ihtiyaçları dikkate alınarak ana faaliyet ve yatırım alanları olarak;

Muharebe Destek Konuları (Combat Support), Muharebe Hizmet Destek Konuları (Combat Service Support), Havacılık Mühendisliği (Aviation), Kara, Deniz ve Hava Harp Silah ve Araçlarının sistem entegrasyonu konuları (Integration, design and manufacturing), Modernizasyon ile geliştirilmesi (Upgrade), Özel amaçlara uygun kabiliyetler kazandırılması (Modification), Eğitim Malzeme ve Sistemleri (Training equipment and systems) seçilmiştir.”

Turgay Ciner’in “ünlendiği” diğer bir olay da “kumarhaneler kralı” Ömer Lütfü Topal’ın “gizli ortağı” olmasıdır.

Tarihler 30 Kasım 2000’i gösterdiğinde Dinç Bilgin, Sabah Yayıncılık’taki tüm hisseletini MV Holding ve Çukurova Holding’e devretmiş ve Sabah gazetesinin yönetimi MTM Haber Yatırımcılık A.Ş.’ye geçmiştir.

Sabah Yayıncılık’ın yönetimini devralan MTM Haber Yatırım AŞ’nin yönetim kurulu şu isimlerden oluşmaktadır: Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Emin Karamehmet, Yönetim Kurulu Başkanvekili Turgay Ciner, yönetim kurulu üyeleri, Murat Vargı, Çukurova Holding üst düzey yöneticilerinden Osman Berkmen ve Mehmet Kenan Tekdal.

“Şifreli yayın”ların “yaşamın ayrılmaz bir parçası” haline gelmesiyle birlikte başlayan MFÖ, KVK gibi kısaltma modasına uygun olarak Sabah gazetesini devralan MTM Haber Yatırımcılık A.Ş (uzun adıyla Mehmet-Turgay-Murat, yani Mehmet Karamehmet, Turgay Ciner ve Murat Vargı) Sabah, Yeni Binyıl, Takvim, Fotomaç gazeteleri ile Bir Numara Yayıncılık dergileri: Aktüel, Cosmopolitan, Esquire, Fastbreak, Gezi, Gurme, Othaber, Outdoor, Para, PC Magazin, Power, Sinema, Topsante dergilerinin ve ATV ile Kanal 6’nın sahibi durumuna gelmiştir. Mehmet Karamehmet’in (Çukurova Holding) Akşam ve Güneş gazetesi ile Show Tv ve Cine5’in “şimdilik” ortağı olduğu düşünüldüğünde en büyük basın tekeli ortaya çıkmış olmaktadır.

Son gelişmenin bir sonucunu da gazeteler şöyle yazmaktadır: “Yönetim değişikliğinden sonra gazetenin uzun yıllar yayın yönetmenliğini yapan ve en son Murahhas Üye ve Yayın Grubu Başkanlığı görevinde bulunan **Zafer Mutlu** Sabah’ın künyesinden çıkarıldı.

Gazetenin imtiyaz sahibi **Murat Vargı** oldu.”

Böylece Turgut Özal’ın “prensleri”nden Adnan Kahveci, Bülent Şemiler, Engin Civan gibi ABD’den ithal “harika çocuklar”dan Murat Vargı’nın Sabah gazetesinin imtiyaz sahibi olmasıyla birlikte, Turgut Özal’ın basını denetim altına alma planı çerçevesinde Türkiye gazetesiyle birlikte finanse edilmesiyle başlayan Sabah gazetesinin öyküsü, “mafya” ilişkilerinden borsa oyunlarına kadar ülkemizdeki çürümüşlüğün ve soygunculuğun, vurgunculuğun tarihi gibidir.

Denetimleri altında bulundurdukları gazeteler ve televizyonların ekonomi haberleriyle kamuoyunu yönlendiren ve sahibi oldukları “menkul değerler” şirketleriyle istedikleri hisselerin “küçük yatırımcı” tarafından alınmasını sağlayanların öyküsü kısaca budur.

Ama yine de, menkul kıymetler borsasının kazandırdığına inanan yüzbinlerce “küçük yatırımcı” var olmaya devam edecektir. Onların, diğer halk kitleleri gibi yoksullaştırılmaları ve mülksüzleştirilmeleri, mevcut düzen varlığını sürdürdüğü sürece hep gündemde olacaktır. Özellikle “egosu gelişkin” bir kuşağın yaratılmaya çalışıldığı bir dönemde, menkul kıymetler borsasının, burjuvaziye ucuz kredi sağlamanın, insanları dolandırmanın ve mülksüzleştirmenin bir aracı olduğu ne denli ortaya konulursa konulsun, olaylar bunların ne denli doğru olduğunu açıkça gösterirse gösterecek, yine de borsanın müşterileri varolacaktır.

Borsanın yükseldiği dönemlerde tüm basın-yayın olanakları kullanılarak “alıma” yöneltilen, düştüğü dönemlerde “borsa kısa vadeli yatırım aracı değildir” diyerek “satış” yapmaları engellenmeye çalışılan “egosu gelişkin” kişiler şöyle de diyeceklerdir: “Öyle de, elimizdeki parayı ne yapalım? Hem zaten dolandırmayan, yemeyen mi var?”

Serdar Turgut’un “televoleci ekonomist”i Deniz Gökçe’nin “hocam borsa niye düşüyor?” diye soranlara dediği gibi, “borsa neden çıktıysa, ondan düştü” sözünde keramet arayanlar elbette olacaktır. Ta ki, tüm birikimlerini yitirene ve kendi emek-güçlerini satmaktan başka bir yolları kalmayana ve kapitalizmin mülksüzleştirmesinin diğer adının **proleterleşmek** olduğunu öğrenene kadar.

“Krizde Kan Bulaştı”

Borsacıya kurşun

Bankadan kredi kullanarak borsaya yatıran Mustafa Soylu, bir anda 250 milyar kaybedince kredi aldığı bankanın müdürünü ayağından vurdu

Karaköy'de bulunan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası Menkul Kıymetler Müdürü Mehmet Yıldırım, bankadan aldığı krediyi ödemesini istediği Mustafa Soylu tarafından, merkez binasında bacaklarından vuruldu.

Asıl mesleği makina mühendisliği olan borsacı Mustafa Soylu (49), 1996 yılından bu yana değişik tarihlerde Sınai Kalkınma Bankası'na 1 trilyonluk hisse senedi yatırdı.

250 milyarlık kayıp

Bankadaki hesabını teminat olarak gösteren Soylu, aynı bankadan borsaya yatırmak üzere 4 sene içinde 320 milyar kredi çekti. 4 yıl boyunca borsada kazanan Soylu, son günlerde borsadaki düşüşler nedeniyle bir anda 250 milyar lira kaybetti.

Bankanın Menkul Kıymetler Müdürü Mehmet Yıldırım, Soylu'yu arayarak, görüşmek için bankaya çağırdı. Bunun üzerine dün saat 11.30 sıralarında Karaköy'deki banka merkezine gelen Soylu, 6 katlı binanın giriş katında bulunan Mehmet Yıldırım'ın odasına girdi. Soylu ile bir süre borsadaki düşüşleri konuşan Yıldırım, daha sonra Soylu'dan 750 milyarlık hisse senedini zararına satarak bankaya olan kredi borcunu kapatmasını söyledi.

Bu talebe şiddetle karşı çıkan Soylu, bu şekilde asla satış yapmayacağını söyleyerek "Yüzde 42 faizle bankaya olan borcumu ödüyorum" dedi. Bir süre daha tartıştıktan sonra büyük bir sinirle bankadan çıkan Soylu, yarım saat sonra geri dönerek ruhsatsız silahıyla Yıldırım'ı odasında bacaklarından vurdu.

Daha sonra polise teslim olan Soylu, borsanın düşüşünden basını sorumlu tutarak, "Bu işler silahsız olmaz. Aslında başına silah sıkmam gerekiyordu" dedi.

Olayın nedeni borsadaki çöküş

Hisse senedi piyasalarında yoğun olarak kullanılan kredili portföy taşıma TSKB Menkul Kıymetler Müdürü Mehmet Yıldırım'ın silahla yaralanmasına neden oldu. Kredili işlem basit anlamıyla müşterinin işlem yaptığı aracı kurumdan borç alarak yeniden hisse senedine yatırması olarak adlandırılıyor. Örneğin 100 liralık hisse senedi olan yatırımcıya aracı kurum 100 lira borç vererek yatırımcının bu parayı yeniden hisse senedine yatırmasını sağlar. Buradaki 100 liralık hisse senedi teminat olarak tutulur. Hisse senedi kadar kredi kullanımı bire bir kredi olarak adlandırılır. Borsanın hızla düştüğü bir ortamda teminat olarak tutulan 100 liralık hisse senedinin değeri de düşer. Örneğin bu değer 50 liraya inerse, aracı kurum riski arttığı için müşteriden para getirip 100 liralık kredinin yarısını kapatmasını ister müşteri bu miktarı getiremezse teminatta olan hisse senetlerini otomatik olarak satar. TSKB'de meydana gelen olayda da Mustafa Soylu'dan krediyi kapatmasını isteyen ancak bu para getirilemeyince piyasanın daha da düşmesinden korkan Yıldırımın, teminattaki hisseleri sattığı belirtiliyor.

(30 Kasım 2000 tarihli Sabah gazetesi)

Türkiye ve Dünya Ekonomisindeki Son Gelişmeler

27 Ekim 1997 günü New-York borsasında meydana gelen %7.2'lik düşüşle birlikte başlayan "Asya Krizi", 1998 ortalarında Rusya'ya ulaşarak, emperyalist sistemin bütününde ekonomik durgunluğun genel bir olgu haline gelmesine neden olmuştur.

"Globalleşme"nin alabildiğine propagandasının yapıldığı bir dönemde, Asya ve Rusya'da ekonomik krize dönüşen buhran, IMF'nin müdahalesiyle "lokalize" ("yerelleştirme") edilmeye çalışılmış ve bunun sonucu olarak (her zaman olduğu gibi) ekonomik buhranın yükü geri-bıraktırılmış ülkelere aktarılmıştır.

Güney Doğu Asya ülkelerinde patlak veren ve Rusya kriziyle birlikte genelleşen ekonomik buhran, uluslararası kredilerin bileşiminde kısa vadeli borçların (ticari kredilerin) uzun vadeli borçlara oranının kapatılamaz boyutlara ulaşmasının bir sonucu olmuştur. Bu durumun geri-bıraktırılmış ülkeleri bir gecede iflas noktasına getirebilmesinin nedeni, emperyalist sistemin bütünündeki para-sermayenin aşırı birikimi ve bu sermayenin daha yüksek kâr oranları için sürekli bir hareket halinde bulunmasıdır. Bu gelişmede en temel araç **ulusal borsalar** olmuştur. Dolayısıyla, tüm mali (parasal) gelişmeler, neredeyse uluslararası para-sermayenin hareket ettiği ulusal borsaların iniş-çıkışlarıyla izlenebilir hale gelmiştir. Para-sermayenin uluslararası hareketinde borsaların araç olarak kullanılmasının bir sonucu olan bu durumla, **borsa spekülasyonlarıyla** ortaya çıkan "dalgalanmalar" birbirinden farklıdır.

2000 yılının Kasım ortalarına gelindiğinde dünya borsalarında düşüşler sürekli ve genel bir nitelik almış ve Kasım ayının son günlerine doğru ulusal ekonomileri doğrudan etki-

leyen boyutlara ulaşmıştır. Bu gelişmenin Türkiye'ye yansısı ise, İstanbul Borsası'ndaki büyük düşüş ve repo ve faiz oranlarının yükselişi olmuştur. Bankalar arası gecelik faiz oranları %250'ye ve hazine bonolarının birleşik faizleri %50'lere yükselmiştir. "Yabancı yatırımcılar" ve "yabancı bankalar"ın Türkiye'deki "pozisyonlarını" kapatmaya başlamalarıyla birlikte **döviz** olan talep artmıştır. Artan döviz talebi, kaçınılmaz olarak döviz fiyatlarının artmasına neden olacağından, Merkez Bankası piyasalara müdahale etmiş ve piyasaya son bir hafta içinde 6 milyar 299 milyon dolar vermiştir.

Merkez Bankası'nın tüm müdahalesine rağmen 29 Kasım gününe gelindiğinde repo faizleri %240 ve bona faizleri %63 olmuştur. Borsacıların deyişiyle söylersek, "piyasanın en aktif kağıdı" olan 20 Haziran 2001 vadeli hazine bonosunun faiz oranı bir gecede 17 puan artarak %64'e ve 21 Şubat 2001 vadeli hazine bonosunun faizi ise 91 puan yükselecek %166.56'ya ulaşmıştır.

Bu gelişmeler, kaçınılmaz olarak İstanbul borsasına yansımış ve borsa 9.000'in altına düşmüştür.

Türkiye'de meydana gelen bu gelişmeler karşısında, Ecevit'ten Hazine Müsteşarlığı'na kadar tüm "ilgililer" "piyasalarda paniğe gerek olmadığı" yönünde açıklamalar yapmaya başlamışlardır. Başbakan Ecevit ve Devlet Bahçeli, bu gelişmelerin "faiz lobisinin" işi olduğunu açıklamışlar ve bunlara boyun eğilmeyeceğini "istikrar tedbirleri"nden "taviz verilmeyeceğini" "kesin bir dille" ifade etmişlerdir.

Gazetelerin ve televizyonların tüm ekonomi haberleri bu gelişmeleri bildirirken, "piyasalardaki tedirginliğin" **nedeni** olarak son dö-

nemdeki banka operasyonları ile “işadamlarının” gözaltına alınmasını göstermişlerdir. Kimileri ise, uluslararası para piyasalarındaki gelişmelerin buna neden olduğunu söylerken, kimileri bunun “pek çok nedeni” olduğu kehanetinde bulunmuşlardır.

Ancak bunlar da etkili olamamış ve 1 Aralık tarihine gelindiğinde borsa endeksi 7.977’ye düşmüştür. (1 cent) Bunun yanında, döviz fiyatlarını denetlemek amacıyla Merkez Bankası’nın piyasaya müdahale etmesiyle döviz rezervlerindeki 6,2 milyar dolarlık düşüş karşısında “yeni önlemler”e başvurulmuş ve bankalar döviz satmaya zorlanmıştır. Bunun sonucu ise, repo faiz oranlarının %1700'lere yükselmesi (ortalaması %727) ve 20 Haziran 2001 tarihli bonoların faiz oranları %67,32'ye, 21 Şubat 2001 tarihli bonoların faizleri %189,35'lere yükselmiştir.

Tüm bu gelişmelerin gerçek nedeni ise, emperyalist sistemin bütününde 1997 Ekim’inde “Asya krizi” ile başlayan ekonomik buhranın şiddetinin, tüm “yerelleştirme” çabalarına karşın azaltılamaması ve zamana yayılmasıdır. Petrol fiyatlarında ortaya çıkan artışların yanında emperyalist metropollerdeki talebin hızla düşüşü, emperyalist sistemin karşı karşıya olduğu aşın-üretim sorununu daha da ağırlaştırmıştır. Tüm bunların yanında dünya çapında tüketici kitlenin elindeki “küçük tasarruflar”ın borsalar aracılığıyla kısa vadeli ticari krediye dönüştürülmesi ve bu kredilerin ödenememesi, hem meta talebini düşürmüş, hem de para-sermayenin önemli bir bölümünün değersizleşmesine neden olmuştur. Ve böylece, sessiz sedasız Güney Kore “mucizesi”nin devlerinden **Daewoo** otomobil şirketinin iflasına gelinmiştir.

Son gelişmelerin başlangıç noktası ise “hitec” şirketlerinin kısa vadeli borçlarını ödeyemez hale gelmeleri olmuştur. Ekonomi diliyle söylersek, tüketim malları sektörü içinde bilgisayar ve teknoloji ürünlerindeki aşın-üretim, tüm çabalara karşın azaltılamamış ve stoklar hızla büyümüştür. Kısa vadeli krediler, depolarda meta-sermaye olarak büyük bir stok oluşturmuştur. Emperyalist metropollerdeki ucuz gıda satış mağazalarında düşük fiyatlarla bilgisayar satışları başlatılmasına karşın, stoklar eritememiştir.

Bilgisayar satışlarındaki büyük artışlarla birlikte, İnternet şirketleri ürünlerine olan talepteki büyüme ve beklentiler, para-sermayenin bu alana yönelmesine neden olmuş, ancak “beklentiler gerçekleşmemiştir”. Özellikle büyük “medya” manipülasyonu (güdüleme) ile “tüm dertlere deva” gibi gösterilen elektronik

alış-veriş (yeni türedi ekonomistler buna “e-ticaret” diyorlar), emperyalist sistemin bütünündeki meta stoklarının eritilmesinde işe yaramadığı gibi, bankacılık alanında **uluslararası tekellerin kendi iletişim ağlarını kurmaya yönelmeleri**, tüketim malları ticaretine dayanan elektronik alış-veriş şirketlerini zor duruma sokmuştur. (Uluslararası tekellerin kendi elektronik iletişim ağı kurmaya yönelmeleri, kesinkes İnternet’le ilgili değildir. Burada sözkonusu olan, tekellerin kendileri tarafından kullanılacak yeni bir elektronik iletişim sisteminin kurulmasıdır. İnternet adlarının 2.000 dolardan satılacağı yeni “.biz” uzantılarının ilk habercileridir.)

Elektronik alış-verişin “dev”i olarak “medya” tarafından propagandası yapılan **Amazon.com** ve arama makinelerinin en büyüğü diye lanse edilen **Yahoo** bu gelişmelerin en tipik örnekleri olmuştur.

Başlangıçta kitap pazarlama şirketi olarak doğan ve zaman içinde her türlü metanın ticaretine yönelen Amazon.com, borsa aracılığıyla kısa vadeli kredi kullanan yeni “global” şirketlerin öncülerindedir. 356 milyon hisse satışıyla borsaya giren Amazon.com 10 Aralık 1999’da “zirve” yapmış ve hisselerinin değeri 113 dolara yükselmiştir. Borsacıların diliyle söylersek, bu tarihte Amazon.com’ un borsadaki hisselerinin toplam değeri 10 milyar 668 milyon dolara yükselmiştir. 2000 yılının 17 Ekim’ine gelindiğinde, Amazon.com hisselerinin değeri 19,38 dolara inmiş ve toplam değeri 2 milyar 193 milyona düşmüştür. Bir başka deyişle, Amazon.com’un “piyasa değeri”, 10 Aralık 1999’da 40 milyar 247 milyon dolar iken, 17 Ekim 2000 tarihinde 6 milyar 902 milyon dolara inmiştir. Böylece elektronik ticaretin devi Amazon.com, bir yıl içinde %82 değer kaybetmiştir.

Öte yandan “en büyük” internet arama makinesi Yahoo’nun durumu Amazon.com’dan farklı değildir. 4 Ocak 2000 tarihinde Yahoo hisselerinin fiyatı 250,06 dolar iken, 28 Kasım 2000’de 36,97 dolara düşmüştür. Böylece 89 milyar dolar değere ulaşan Yahoo, bugün 20 milyar dolar değerindedir. Kayıp oranı %78’dir.

Dünya çapında borsada işlem gören **İnternet şirketleri**, son bir ay içinde %22,40; son üç ayda %41,39 ve son bir yılda %59,81 değer kaybetmişlerdir.

Otomotiv sektörünün en büyük tekellerinden birisi olan DaimlerCrysler’in borsa göstergeleri de benzer durumdadır. 13 Ocak 2000 tarihinde 78,69 dolara yükselen hisseleri, 21 Kasım 2000’de 37,90’na düşmüştür. Böylece

toplam hisse değeri 80 milyar dolardan 38 milyar dolara inmiştir. Değer kayıp oranı %52 olmuştur.

Tüm bu verilerde görülen ortak nokta 2000 yılının **Ocak** ayında dünya çapında borsaların büyük bir yükseliş yaşadığı ve **Kasım** ayında aynı oranda büyük bir düşüşün başladığıdır.

Ülkeler bazında gelişmeler ele alındığında, Japonya ve AB ülkelerinde fiyatların arttığı, sanayi girdi fiyatlarının yükseldiği görülmektedir. Özellikle Almanya'da ithalat fiyatları geçen yılın Kasım ayından itibaren sürekli artmaya başlamıştır. Ekim 2000'de Almanya'da ithalat fiyatlarının yıllık artış oranı %13.4 olmuştur. Bu artışın iç piyasadaki yansımaları toptan eşya fiyatlarının (TEFE) geçen yıla oranla %7.4 artması olmuştur. Bir başka deyişle, Ekim ayı itibarıyla Almanya'da enflasyon oranı **%7.4**'dür. Almanya'nın dış ticaret dengesi, Euro'daki düşüşe rağmen **fazla** vermeye devam etmektedir. Bu da, enflasyon oranının %15'ler seviyesine yükselmesini engelleyen bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Eylül 2000'de Almanya'nın **ihracatı** 95 milyar mark ve ithalatı 88 milyar mark olmuştur (Dolar olarak ihracatı 43 milyar dolar, ithalatı 40 milyar dolar). Ocak ayında Almanya'nın ihracatı 51 milyar dolar, ithalatı ise 48 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bu gelişmeler yanında "sessiz-sedasız" ortaya çıkan bir olay da, Frankfurt borsasında **Neuer Markt** (yeni pazar) hisselerinin Kasım 1999 ile Mart 2000 arasında "zirve" yaparak, endeks değerinin 10.000'lere çıkması ve ardından sürekli olarak düşmeye başlamasıdır. Nisan ayına girildiğinde Neumarkt endeksi 5.000'lere inmiş ve Kasım sonunda endeks 3.000'lere gerilemiştir.

Öte yandan, 1980 dünya ekonomik buhranı sırasında Deutsche Bank'ın başına gelenler bir kez daha tekrarlanmaya başlamıştır. Geri-bıraktırlmış ülkelerin emperyalizmin uluslararası finans kuruluşlarından ve emperyalist devletlerden doğrudan aldıkları dış borçların yetersiz kaldığı bir evrede devreye giren Deutsche Bank, 1980 ekonomik buhranı sırasında olduğu gibi, bugün de Alman devletinin garantisi altında geri-bıraktırlmış ülkelere büyük krediler açmıştır. Deutsche Bank'ın temel işlevi, ekonomik buhran dönemlerinde Alman tekelleri için ek talep yaratmak ve mevcut pazarlarda denetimi ele geçirmektir. IMF ve Dünya Bankası gibi emperyalizmin uluslararası finans kuruluşlarında Amerikan emperyalizminin gücü ve geri-bıraktırlmış ülkelerin siyasal yönetimindeki egemenliği ko-

şullarında Alman emperyalizminin bu "sızma" yöntemi, hemen her zaman Deutsche Bank aracılığıyla uygulanmış ve ekonomik buhranın ağırlaştığı evrelerde her zaman Deutsche Bank'ın kaybı ile sonuçlanmıştır. Bugün de aynı durum ortaya çıkmış ve Deutsche Bank, Türkiye, Meksika, Brezilya ve Arjantin gibi daha büyük geri-bıraktırlmış ülkelerde ortaya çıkan borç krizinden birinci planda etkilenmiştir. 2000 yılı itibarıyla Türkiye'nin çıkarılmış olduğu dolar ve euro endekli hazine bono ve tahvillerinin %25'e yakın kısmı Deutsche Bank tarafından satın alınmıştır.

Böylece Kasım ortalarında patlak veren yeni ekonomik kriz, 1999 sonlarındaki Brezilya'daki devalüasyonla sonuçlanan IMF "istikrar tedbirleri"nin bir devamı niteliğindedir. 1997 "Asya Krizi" ve 1998 Rusya krizinden sonra, krizler batıya doğru kaymış ve Türkiye, Brezilya ve Arjantin krizi halini almaya başlamıştır.

İşte böyle bir ortamda Türkiye'nin dış ticaret açığı, Ocak-Mayıs 2000 döneminde 9 milyar 202 milyon dolar iken, Ocak-Eylül 2000 döneminde 18 milyar 958 milyon dolara yükselmiştir. Hazinesinin sahip olduğu döviz rezervlerinin 24 milyar dolar olduğu düşünülecek olursa, dış ticaret açığının döviz rezervlerinin erimesine neden olacağı, dolayısıyla Türkiye'nin IMF tarafından yapılan dış borç ödeme "takvimi"nin gereklerini yerine getiremeyeceği açıktır. Bu da, hazinenin daha fazla gelire ihtiyacı olması demektir. "Faiz" ve "faiz dışı gelirler", hangi biçimde olursa olsun artırmak zorundadır. "Faiz dışı gelirler"i artırmak için yeni ek vergiler getirilmek ve satılabilir her türden devlet kurumunun "piyasa koşullarına uygun olarak" satılması, yani "özelleştirilmesi" gerekmektedir. Son hafta içinde meydana gelen döviz talebini karşılamak amacıyla hazineden çıkan beş milyar dolar hesaba katıldığında, döviz rezervlerinin dış ticaret açığını bile karşılayamayacak seviyede olduğu görülmektedir. Telekom ihalesi, %33,5 "blok satış" ve yönetimin çoğunluğunu satın alana verilmesiyle elde edilecek gelir "devede kulak" kalmaktadır. Dolayısıyla hazinenin yeniden büyük oranlarda borçlanmaya gitmesi, yani bono ve tahvil çıkartması gündemdedir. Böyle olunca faiz oranlarının "beklentilerin" çok üzerine çıkması kaçınılmaz olmaktadır.

Yerli ve yabancı tüm "yatırımcılar"ın borsa, repo ve bono piyasasındaki paralarını çekerek döviz almına geçmeleriyle birlikte, repo faiz oranlarının %250'ye, bono faizlerinin %63 ila %153 seviyesine yükselmesinin temelinde

bu gelişmeler yatmaktadır.

Kurtuluş Cephesi'nin Temmuz-Ağustos 2000 tarihli 56. sayısında yayınlanan "*İthalat Patlamasından Faşist-Mafya Cumhuriyetine*" başlıklı yazımızda bu durumu şöyle özetlemiştik:

"Genel kural olarak dış ödemeler dengesi açığı veren emperyalist ülkeler, tek tek ya da birleşik olarak ekonomik buhrana sürüklenirler. Aynı durum emperyalizme bağımlı ülkelerde ise, artan dış borçlanma ve bunların faizlerini ödemek amacıyla ülke içi üretim değerlerinin alabildiğine düşük fiyatla ihracı şeklinde ortaya çıkar. Tüm bunlara karşın, dış ödemeler dengesi vermeye devam eden ülkelerin, günümüzün popüler söylemiyle ifade edersek, uluslararası kredi kuruluşlarının verdiği notları sürekli düşer. Bu düşüş, o ülkenin yeni kredi (dış borç) bulamaması ya da çok yüksek faiz oranlarıyla (tefecî faiz oranıyla) küçük kredi bulabilmesi sonucunu doğurur. Bu süreç devam ettiği takdirde, alacaklı ülke ve kuruluşlar, borçlu ülkenin borçlarını ödeyebilmesi için IMF tarafından hazırlanan 'istikrar tedbirleri' paketini kabul etmeye zorlarlar. IMF paketinin özü, borçlu olan ülkenin dış ödemeler dengesindeki açığı kapatacak önlemlerin alınmasıdır. Bunun somut ifadesi ise, devlet bütçesindeki harcamaların azaltılması ve böylece devletin bütçe dengesini tutturarak gelirlerini dış borçların ödenmesine yönlendirmesidir. Ve herkesin bildiği gibi, bunun en açık görünümü ise ücret ve maaşların dondurulması ya da görüntüsel zamlar yapılmasıdır."

Bunun anlamı, ülkede dışarıya satılabilir herşeyin satılacağı ve devlet gelirlerinin (burjuva ekonomistlerinin yeni moda sözcükleriyle söylersek "faiz dışı gelirleri"nin) tamamının dış ödemeler dengesine ayrılacağı demektir. 23 Aralık 1999'da IMF ile imzalanan "stand-by" anlaşmasıyla birlikte uygulanmaya başlanan "istikrar tedbirleri"nin en yalın ifadesi, tüm halk kitlelerinin hızla yoksullaştırılması ve mülksüzleştirilmesidir. Ancak IMF'nin "istikrar tedbirleri"nin 2000 yılındaki uygulamaları "istenilen boyutta" olmamıştır. Daha önceki yazımızda ifade ettiğimiz gibi, bunun nedeni halkın tepkilerinin birleşik ve zamandaş olarak ortaya çıkmasını engelleme amacıdır. Bu politik amaç, IMF'nin deyişiyle, "daha kararlı ve daha otoriter" bir yönetimin işbaşına gelme-

sini de zorunlu kılmaktadır.

"Globalleşen" ve "demokrasinin egemen olduğu" bir dünyada, "daha otoriter" rejimlerin işbaşına getirilmesinin, geri-bıraktınmış ülkelerde **yönetimin askerileştirilmesinden** başka bir anlamı yoktur. Bütün sorun, emperyalizmin, özellikle Amerikan emperyalizminin SSCB'nin dağıtılmışlığı koşullarında "demokrasinin zaferi"ni büyük reklam ve propaganda kampanyalarıyla ilan ettiği bir zamanda "demokrasiye bir süre için ara vermeyi" dünya kamuoyuna nasıl kabul ettireceğinde yatmaktadır. Bu bağlamda, "Amerikanın gücünü ve onurunu güçlendirme" sloganıyla başkanlık seçimine giren ve başkan yardımcısı olarak "Körfez Savaşı" sırasında **savunma bakanı** olan D. Cheney'i seçen **W. Bush** bu dönemin en uygun ABD başkanı görünümündedir.

Tüm bunlardan habersiz görünen amatör ekonomist köşe yazarları ve gazetelerin genel yayın yönetmenleri "piyasalardaki paniği önlemek" amacıyla yazılar yazmaya, manşetler atmaya başlamışlardır. Bunlardan birisi olan **Güneri Civaoglu** 30 Kasım günkü yazısında şunları yazmaktadır:

"**Arjantin** ekonomisi kilitlendi.

İç ve dış borçlarını ödeyemez hale geldi.

Her ay **2 milyar dolar** dış borç ödemesi gerekirken, **1 dolar** bile yoktu.

İşte bu noktada, IMF'nin henüz yeni kurulan bir fonu devreye sokuldu:

'**Supplement Resource Facility**' (ek kaynak kolaylığı)...

Arjantin'e bu fondan **20 milyar dolar** acil yardım yapıldı.

Ayrıca...

Diğer büyük Batı ülkeleri de, **15 milyar dolarlık** bir paket taahhüt ettiler.

Arjantin, belini doğrultmakta...

Güney Kore'ye de daha önce böyle **50 milyar dolar** fonlanmıştı. **3 ay** sonra para geri döndü.

Bizim hazine, **IMF** ile ilişki kurdu.

Tıpkı, **Arjantin**'e yapıldığı gibi yeni kurulan ek yardım fonundan para istedi.

IMF'yle yaptığımız anlaşmada, istikrar programı uygulayan bazı ülkelerde bir takım ani olumsuz şartların oluşması halini öngören, böyle bir '**acil ek yardım**' hükmü var.

Anlaşmadaki acil yardımı hareketlendirmek için hükümet, IMF'ye bir 'ek

niyet mektubu' hazırlamakta.

Türkiye'nin de o yardımdan kısa sürede yararlanması beklenmekte.

Bunun 7 milyar dolar dolaylarında olabileceği öngörülmüyor."

23 Aralık 1999 günü IMF tarafından onaylanarak yürürlüğe giren "istikrar tedbirleri" sonrasında elinde hesap makinesiyle Türkiye'ye akacak "paraların" hesabını tutan Milliyet gazetesi yazarı Yalçın Doğan'dan sonra Güneri Civaoglu, ikinci "stand-by" anlaşmasının ve bununla birlikte akacak dolarların müjdesini vermektedir.

Milliyet'in abisi *Hürriyet* gazetesinin 30 Kasım tarihli haberinde ise şunlar bildirilmektedir:

"Dış borç anapara ve faiz ödemelerini karşılayamama tehlikesiyle karşı karşıya kalan **Arjantin**, dışardan 30 milyar dolarlık kurtarma paketi **alacak**. Mali sıkıntı içindeki ve sosyal patlamasının eşiğindeki Arjantin'de hükümet, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası ile kreditor ülkelerle, **acil kurtarma yardımı** almak üzere müzakereleri başlattı. Başkent Buenos Aires'e dün ulaşan IMF heyetiyle müzakerelere katılan Maliye Bakanı Mario Vicens'in, Radio Mitre'ye verdiği mülakata göre, bu kurtarma paketi **zorla uygulanmayacak**, fakat, bir garanti olacak. IMF, Dünya Bankası, Inter-Amerikan Kalkınma Bankası (IADB) ile ABD, İspanya, İtalya, Fransa ve muhtemelen Almanya ile 12 büyük ticari bankadan toplam 30 milyar dolar acil kredi alınacak. Bu miktarın 15 milyar doları nakit, 15 milyar doları da rezerv olarak verilecek. Yeni kurtarma paketi, Arjantin hükümeti, faiz oranlarının yüzde 5 ila yüzde 9 artmasından kaynaklanan sorunları çözmesine katkıda bulunacak. Ancak, Arjantin ekonomisinin bu yılki büyüme hızının en iyi ihtimalle binde 7'nin üzerine çıkamayacağı hesaplanıyor. Arjantin hükümeti, 30 milyar dolarlık yardım paketi sayesinde, dış borç ödemelerinde dondurma (moratoryum) ilan etmekten kurtuldu."

Güneri Civaoglu, Arjantin'in IMF'nin "acil servisi"nden yardımı "aldığını" yazarken, *Hürriyet* gazetesi daha yardımın "alınacağı"ni haber yapmıştır. Güneri Civaoglu, "piyasanın ateşini düşürmek" amacıyla manipülasyon yaparken, *Hürriyet* gazetesinin ekonomi haberleri servisini uyarmayı unutmuş görünmektedir. Arjantin, ister "acil yardım"ı almış olsun,

ister alıyor olsun, isterse alacak olsun, ortadaki **tek gerçek** Arjantin'in de, Türkiye'nin de **dış borçlarını ödeyemez hale geldiğidir**. Tüm düzen politikacılarının da, Güneri Civaoglu'nun da **çok iyi bildiği gibi**, ülkemizin tarihi dış ödemeler dengesi açığının büyük boyutlara ulaştığı dönemlerde yapılan büyük devalüasyonlar sonrasında askeri darbelerin gerçekleştiğidir. 1980 sonrasında Güneri Civaoglu başta olmak üzere, tüm "medya" yazarları, ülkemizde bir askeri darbe koşullarının **olmadığını** ileri sürerlerken, **dayanakları** hep dış ödemeler dengesi açığının çok büyük boyutlarda olmaması olmuştur.

Öte yandan, Güneri Civaoglu gibilerinin iddia ettikleri gibi 50 milyar doların Güney Kore'ye verilmiş olması, Kasım ayında Güney Kore "mucizesi"nin en büyüklerinden **Daweco** otomobil şirketinin iflasını ve binden fazla işçinin işsiz kalmasını engellememiştir. Ki **Arjantin Maliye Bakanlarından** Jose Luis Machinea ise, uygulamaya konan yeni ekonomi programının işe yarayacağından emin olduğunu açık bir dille ifade etmiştir.

Ve yine IMF'nin "acil servis" hizmeti verdiği yakın tarihin en büyük olayı, 1995 Ocak ayında **Meksika** hükümetine bir gecede verilen **50 milyar dolar**'dır. "*Globalleşme Tuzağı*" adlı kitapta bu olay şöyle anlatılmaktadır:

"Peso Shield Operasyonu

Washington'un politik cephesi kış tatilini yaptığı sırada, bunalım başlamıştı. Noel'den dört gün önce Meksika hükümeti, yedi yıldan beri ilk kez parasının değerinin düşürüldüğünü bildirdi. Pesonun şimdiye kadarki değeri %15 düşürülerek, 5 ABD centine karşılık gelecekti. Bütün dünyada, özellikle de New-York Wall Street'teki büyük bankalarda ve onlara bağlı yatırım fonlarında çalışan özel yatırım paralarının yöneticileri arasında panik başladı. Onlar, 50 milyar doların üzerinde bir parayı, devlet tahvillerine, bonolara ve hisse senetlerine yatırmıştı. Sonuçta Meksika, mali politika açısından IMF'nin ülkenin yeniden yapılanması ve ekonomisi ile ilgili tüm önkoşullarını yerine getiren güvenilir bir ülke olarak biliniyordu. Ama artık yüklü miktardaki değer kaybı, yabancı yatırımcıların sermayesini tehdit ediyordu...

Başkan Clinton, hükümetinin Meksika'ya 40 milyon dolarlık kredi güvenesiyle destek olacağını açıkladı. Kimsenin Meksika devletinin dış alacaklılara ödeme yapamayacağından kork-

ması gerekmediğini söyledi.

Clinton'un tavrı, bir rahatlamaya yol açacağı yerde, krizden sorumlu yöneticilerin şaşkınlığına neden oldu, durum daha da vahimleşti. Yatırımcılar şimdi, Meksika'nın dolarlarını tükettiğini tahmin etmekle kalmadılar, bunu artık biliyorlardı da.... Meksika merkez bankası **her gün yarım milyar dolarlık** Peso almasına rağmen, kur sürekli yükseliyordu. **İthal edilen malların bedeli ödenemediğinden**, bu durum Meksika için tehdit ediciydi, ABD içinse Meksika'nın ticaret sektöründeki binlerce çalışanı etkilediğinden sorun oluşturuyordu. Pesonun bu düşüşü, dünyanın geri kalanını ilgilendirmiyordu bile.

Bu durum 12 Ocaktan itibaren dramatik bir şekilde yön değiştirdi. Clinton ve Zedillo'nun mali dayanışma sözünü verdikleri gün, hiç kimsenin hesabına katmadığı bir gelişme yaşandı. Dünyanın tüm önemli borsa merkezlerinde Singapur'dan Londra'ya, oradan New-York'a kadar bir düzineye varan paranın aynı anda değeri düştü. 'Emerging markets' diye adlandırılan tüm Orta Avrupa ve güneyin gelişmekte olan ülkelerindeki yatırımcılar, **aniden hisse senetlerini düşük fiyatlarla elden çıkardılar** ve borçlarını ödeyemediler. Ellerine geçen **parayı**, dolar, mark, İsviçre frangı ve yen gibi **dövizlere** yatırdıklarından, bıraktıkları paraların ve menkul değerlerin kurları düştü. Güney Asya ülkelerinin merkez bankalarının genel müdürleri, ilk kez acil bir toplantı için bir araya geldiler. Ortaya çıkan durumdan kendileri sorumlu olmadıkları halde, yatırımcıları yatıştırmak için, hissedilir ölçüde **faizleri yükseltmek yoluyla**, paralarının değerini yapay olarak artırmak zorunda kaldılar.

Krizin dördüncü haftasının sonu olan 20 Ocak gününden itibaren, **dolar kurları da düşüşe geçti.**^[1] (abc)

İşte bu gelişme ve koşullar içinde Ocak 1995'de Meksika'ya 50 milyar dolar "acil yardım kredisi" verilmiştir.

Bugün ülkede yaşanan borsa düşüşleri, dövize olan talebin yükselmesi, Merkez Bankası'nın bir hafta içinde 5 milyar dolar piyasa-

ya vermesi, aynı sürecin yinelenmesinden başka birşey değildir.

İster 1995 Meksika krizi, 1997 Asya krizi, 1999 Brezilya krizi, isterse Ağustos 2000'deki Arjantin krizi olsun, tümünün ortak noktası emperyalizme bağımlı geri-bıraktırlmış ülkeler olmaları ve uzun zamandan beri IMF'nin denetimi ve gözetimi altında "istikrar tedbirleri" uygulamalarıdır. Bu ülke devletlerinin ellerinde "özelleştirilecek" birşeyleri de kalmamış durumdadır. Dolayısıyla devlet tümüyle vergi ve yüksek faizli bono ve tahvil gelirleri ile dış borçlara bağımlı durumdadır. Ve kaçınılmaz sonuç, halk kitlelerinin yoksullaşması, küçük-burjuvazinin mülksüzleşmesi ve Meksika örneğinde olduğu gibi yılda 1 milyona varan kişinin ABD'ye kaçak işçi olarak gitmesidir.

Bülent Ecevit, ülkede patlak veren krizin sorumlusu olarak "yüksek faiz lobisi"ni sorumlu tutarken, bu "lobi"nin başını büyük bankaların (İşbankası ve Akbank başta olmak üzere) çekmesi, olayların gelişimini belirleyecek izler taşımaktadır.

Bugün için hükümetin, Hazine'nin ve Merkez Bankası'nın yapabileceği birşey kalmamıştır. Piyasalarda yatırım yapmış "yabancı yatırımcılar"ın "pozisyonlarını" kapatarak döviz talebinde buldukları bir ortamda, bu talebin karşılanmasından başka bir yol yoktur. Bu "yabancı yatırımcılar"ın talep ettikleri dövizler ile daha şimdiden 20 milyar seviyesine ulaşmış olan dış ticaret açığını kapatmak için gerekli döviz, devletin sahip olduğu döviz rezervlerinden fazladır. Bu durumda, "yabancı yatırımcılar"ın döviz taleplerine karşılık olarak çok yüksek faizlerle bono ve tahvil satılması kaçınılmazdır. Bundan sonrası ise bilinen hikayedir: **Yükselen** repo, bono ve tahvil faizleri, **yükselen** kredi faizleri, **yükselen** maliyetler ve **yükselen** fiyatlar ve **devalüasyon**. Sonuç: **Elveda deflasyon programı**.

Elbette bir başka yol daha bulunmaktadır. Bu yol, Güneri Civaoglu gibi kamuoyunu "manipüle" etmeye soyunmuş "medyatikler"ın önerdiği gibi, IMF'nin "acil kurtarma yardımı"dır (Güneri Civaoglu'nun "**Supplement Resource Facility**"si).

IMF bile bu "acil kurtarma yardımı"nın ek bir "istikrar tedbir"ni gerektirdiğini ve çok sert uygulamalar içerdiğini söylerken, bu yardım sonrasında ülke ekonomisinin tümüyle IMF tarafından yönetileceğini söylemek istemektedir. Bunun anlamı ise, her türden "seçim kaygısı" duymaksızın "gerekli önlemlerin" alınıp, kararlı bir biçimde uygulanmasıdır. Bu önlemlerin en önemli maddesi ise, tüm ücret

[1] H. P. Martin-H. Schumann, *Globalleşme Tuzağı, Demokrasiye ve Refaha Saldırı*, s: 52-53

ve maaşların dondurulması, küçük ve orta işletmelerin iflas ettirilmesi ve köylülerin vergilendirilmesidir. “Acil kurtarma yardımı”nın koşulu olarak ortaya çıkan böylesine bir uygulamanın hangi “seçilmişler”le yapılacağı ise, herkesin düşünmesi gereken sorudur. Kıscası, Güneri Civaoglu gibilerinin krizden çıkış

olarak sundukları öneri, kesinkes otoriter bir yönetimi gerektirir. Ülkemiz somutunda bunun iki olasılığı vardır: Ya yönetim askerleştirilecektir, ya da “otoriter” bir parti hükümet olacaktır. Yalçın Doğan’dan sonra Güneri Civaoglu’nun da “beyaz çoraplara” elveda demesi işten bile değildir.

“Bütün bunların IMF’nin ‘istikrar tedbirleri’nin tüm yükünün halka ödettirilmesinden başka bir anlamı olmadığı açıktır. Ama her zaman olduğu gibi, bundan ‘kazanımlar’ vardır. Ve yine her zaman olduğu gibi, bunlar emperyalizm ve onun yerli işbirlikçileridir.

Bu öylesine açık bir gerçektir ki, 1998 yazında patlak veren Asya Krizi ile başlayan dünya ekonomik buhranı, emperyalist ülkelerde durgunluk ortaya çıkarırken, dünya çapındaki aşırı-üretim sorununun alabildiğine büyümesine neden olmuştur. Bütün emperyalist ülkeler için mal stoklarının eritilmesi, yani bunların ihrac edilmesi yaşamsal bir öneme sahiptir. Doğal olarak, emperyalist metallerin ihracı, bir başkalarının ithal etmesi ile olanaklıdır. İşte ülkemizde meydana gelen ithal patlamasının konjonktürel nedeni budur.

Emperyalizme bağımlı ekonomiye sahip olan bizim gibi geri-bıraktırlmış ülkelerdeki sanayinin dışa bağımlılığının getirmiş olduğu ithalat artışı, emperyalist metropollerdeki aşırı-üretim buhranıyla birlikte, emperyalist metallerin doğrudan ithaliyle birleşerek ithalatın olağanüstü artmasını getirmiştir. Burada dikkat çekici yan ise, emperyalist metallerin geri-bıraktırlmış ülkelere artan ihracatında **bu metalleri tüketen bir kitlenin yaratılmış olmasıdır**. İşte bu kitle, Serdar Turgut’un 6.5 milyon olarak verdiği ve tüm ekonomi-politikaların bunlar için yapıldığını söylediği kitledir.

Bu emperyalist metallerin tüketicisi kitle, aynı zamanda ülke nüfusunun eğitim düzeyi yüksek kesimlerini oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, küçük-burjuvazinin aydın kesimini içermektedir. Bunların herşeyde olduğu gibi, ithalatta meydana gelen büyük artış karşısında ‘endişeye gerek yok’ türünden açıklamalar yapmaları çok doğaldır.

İthalatta meydana gelen büyük artışın ortaya koyduğu en temel gerçek ise, 2000 yılı sonu itibarıyla ithalatın 60 milyar dolarlar seviyesine ulaşabileceğidir. GSMH’nin 160-179 milyar dolar olduğu bir ülkede, 60 milyar dolarlık bir ithalat, üretmeden tüketmek anlamına gelmektedir. Bu sürecin, birkaç yıl içinde (IMF’yle yapılan stand-by anlaşması süresinde) ülkeyi ödemeler dengesi krizine sokacağını ve giderek **Porto-Rico’laştıracağını** söylemek için fazla bir ekonomi bilgisine sahip olmak gerekmemektedir. Bu ise, ülkenin geriye dönüşün olanaksız olduğu bir sürece girmesi demektir. ‘İstikrar tedbirleri’nin 2002 yılına kadar ‘tavizsiz uygulanması’yla varılacak yer, Türkiye’nin emperyalist metallerin açık pazarı haline gelmesiyle sonuçlanacaktır. Bu durumda, ülke içi sanayi üretimi ile birlikte tarımsal üretimin alabildiğine gerilemesi kaçınılmaz olacaktır. Üretimdeki bu gerilemenin doğal sonucu ise insanların yaşamlarını sürdürebilmek için çalışacak iş bulamamalarıdır.”

[Kurtuluş Cephesi, *İthalat Patlamasından Faşist-Mafya Cumhuriyetine*, Sayı: 56, s: 18, Temmuz-Ağustos 2000]

KURTULUŞ CEPHESİ'nden Çağrı

İşçiler,
Köylüler,
İlerici, Yurtsever ve Demokrat Tüm Halkımıza!

Hepinizin bildiği gibi, ülkemiz alt yapısından üst yapısına kadar tam bir keşmekeş içerisinde. Yıllardır başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere, tüm emperyalist ülkelerin yaptıkları talanlar, bir yandan ülkemizin her türlü varlığını tüketirken, diğer yandan tüm çalışanlar, emek verenler gittikçe daha da yoksullaşmaktadır.

Her türlü yolsuzluk, rüşvet, suistimal, dolandırıcılık, çürümüşlük yaşantımızın neredeyse ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Yıllar boyu bizlerin ürettikleri ile varedilen KİT'ler, "özelleştirme" söylemiyle el çabukluğuyla bir avuç zengini daha da zengin etmek ve emperyalist tekellere yeni kârlar sağlamak amacıyla satılmış ve satılmaya devam etmektedir. Ve şimdi "özelleştirilen"lerin "içi boşaltıldıktan" sonra yeniden "devletleştirilmektedir". Bu işlemlerle milyarlarca dolar, emperyalist tekeller ile onların işbirlikçilerine devredilmiştir.

Kendi düzenlerinin "yıkılmaz"lığının yıllarca propagandasını yapanlar, bugün ülke yönetimini tümüyle IMF ve Dünya Bankası'na devretmişler ve her türlü karar bunlar tarafından alınır olmuştur. İşçi ücretlerinin düşmesi ve tarım ürünlerine devlet desteğinin kaldırılması karşısında kendi bireysel zenginliklerinin artacağını düşünenlerin son krizle birlikte nasıl büyük kayıplara uğradığını hep birlikte yaşayıp görüyoruz.

Tüm bunların yanında, binlerce devrimci, yurtsever, demokrat cezaevlerinde "hücre" tehdidiyle tutulurken, yapacak başka işleri kalmayan hükümet çıkartılacak bir aftan bunların nasıl yararlandırılmayacağını hesaplarını yapmaktadır.

Bütün bunları biliyorsunuz.

Onlar, dünyanın en gelişmiş silahlarını istedikleri gibi almakta ve kullanmaktadırlar.

Onlar, en gelişmiş propaganda aygıtlarına milyarlarca dolar verebilmektedirler.

Onlar, kendilerine kiralık katiller tutabilmek için trilyonlar harçayabilmektedirler.

Onlar, trilyonlar harcayarak, istedikleri yalanı yazabilecekleri, istedikleri yalanı söyleyebilecekleri, istedikleri görüntüleri gösterebilecekleri onlarca gazete, televizyon kurabilmektedirler.

Onların, binlerce tankına, topuna, askerine, gazetelerine, televizyonlarına karşı, bizlerin, sadece devrime olan bağlılığımız ve devrimci bilincimiz vardır.

Bizler, işçilerin, köylülerin, emekçilerin mücadelesiyiz.

Bizler, ezilenlerin, sömürülenlerin, baskıya uğrayanların, işkenceye tabi tutulanların, yıllarca tutsak edilenlerin sesiyiz.

Bizler, onlar gibi, milyarlarca dolara, silaha sahip değiliz. Elimizdeki her türlü araçla, onlara karşı savaşmanın gerekli olduğunun bilincindeyiz ve bu amaçla mücadele ediyoruz.

Binlerce silahımız, milyonlar satan gazetelerimiz yok, ama onların tüm zenginliklerini ve güçlerini alacak olan yine bizleriz.

Bizler, işçiyiz; bizler, köylüyüz; bizler, emekçiyiz. Ve mücadelemiz devrime kadar, kurtuluşa kadar sürecektir.

Bugün sizleri Türkiye devrimci mücadelesinin geliştirilmesi ve yükseltilmesi için, maddi ve manevi her türlü desteğinizi ve katkınızı vermeye çağırıyoruz.

Bu zorlu mücadelede, hepinizin, hepimizin küçük büyük demeden yapacağı çok şey vardır.

ERİŞ YAYINLARI

Kitap ve Katalog
isteme adresi:

Postfach 2501
55514 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:
www.kurtuluscephesi.com
E-Mail Adresi:
erisyay@kurtuluscephesi.com

